

PROGRES ȘI CULTURĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ — SOCIALĂ — LITERARĂ

CUPRINSUL :

Figuri mureșene :

- Baronul Vasile Pop . . . *Dr. Nicoară și V. Netea*
Structura sufletească a copilului *Gh. Bronzetti*
O carte veche cu probleme actuale *V. Lucrețiu*
Rândunica (versuri) *V. Hondrilă*
Cercurile culturale *insp. N. Nistor*
Spiritualism și materialism *Ion Covrig-Nonea*
Eugenia și problemele ei *V. Netea*
Muzica românească *Max. Costin*
Răvaș (versuri) *Ion Th. Ilea*
Primăvară cu dor (versuri) *Mihail Pinteș*
Ilie Ciungu *N. Albu*
Calvar *A. Șara*
Primăvară 'n gând (versuri) *C. Ștefaniu*

Comentarii :

- Mallarmée și hermetismul* *Max. Costin*
Dumneata ești poet, ce știi
dumneata *Gherghinescu Vania*

CRONICA.

Pedagogică : M. Apostol: *Orientări pedagogice*
(Gh. Aniței).

Literară : Mircea Eliade: *Întoarcerea din rai* (N. Ursu), P. Târția: *Penumbre* (N. Albu), N. Crevedia: *Bulgări și stele* (N. Ursu), Eug. Crăciun: *Unde mergem?* (Istr. Drăgușan).

Revista-revistelor. — Insemnări.

VI.

Baronul Vasile Pop.

„Omul cel mai nobil, Românul cel mai brav și conducătorul cel mai înțelept.“

(Jacob Bologa).

Din glorioasa pleiadă de bărbați străluciți pe care i-a avut Ardealul, în jumătatea a doua a secolului trecut, numele Baronului Vasile Pop e dintre cele mai ilustre și mai respectate. A fost un bărbat inzestrat cu puternice însușiri de ordin intelectual, împletite cu frumusețea mândră a unui caracter moral, cari l-au făcut să urce pe culmi înalte în ierarchia administrativă a imperiului habsburgic, și să ajungă în fruntea „Asociațiunii pentru literatura română și cultura doporului român“. A isbutit, într'o vreme când neamul său sângera sub biciul robiei, să se înalțe ca un stejar vânos și să poarte, până la treptele tronului imperial, trăinicia și mândria calităților sufletului românesc. Adăugat în șirul „figurilor mureșene“, Baronul Vasile Pop strălucește prin lumina frumoasei sale vieți și prin mândria ascensiunii sale sociale. El n'a fost mânuitor de condei ca Petru Maior, George Șincai și Al. Papiu Ilarian; n'a fost nici căpitan viteaz ca nefericitul Constantin Romanu-Vivu; dar el a întrupat cu măreție calitățile și forțele de natură civică ale neamului său, precum și hărnicia dărză de a fi binefăcător și conducător al acestui neam . . .

Baronul Vasile Pop nu e născut pe pământul ținutului mureșan, dar e „al nostru“ fiindcă a petrecut la Târgu-Mureș și Reghin o însemnată parte a vieții sale, și mai ales fiindcă osemintele lui se odihnesc în cimitirul bisericii unite din Reghin. E născut în satul Berind, din jurul Clujului în ziua de Crăciun a anului 1818, ca al doilea fiu al preotului Ananie Pop. Ursitoarele ce se vor fii coborît la căpătâiul leagănul său, în freamăt de colindă, îi vor fi urât să aibă sănătate puternică, minte adâncă și limpede și în viața lui să se înalțe din treaptă în treaptă, până va ajunge deadreap-

ta împăratului. Națiunea sa să-l venereze, iar urmașii să-i poarte vie amintire.

Urarea ursitoarelor s'a îndeplinit, căci Vasile a crescut sănătos și voinic, cu mintea lui isteată a străbătut ca un luceafăr magnific prin școala primară, prin liceul piariștilor din Cluj cari l-au botezat Ladislau și prin seminarul „Sfânta Barbara“ din Viena. A venit apoi acasă, în Ardeal, unde-l chemau amintirile și datoria, iar în 1842 e profesor la Blaj de matematică și geometrie. În scurtul timp cât a funcționat ca profesor, a adus un mare serviciu școalei românești, el fiind primul care a învățat pe elevii liceului din Blaj geometria și matematica *numai* românește. Deși venit la Blaj prin bunăvoința Episcopului Leményi care-l trimisese și la Viena, totuși Vasile Pop a ajuns curând în conflict cu bătrânul vladică. El fiind tânăr, cu dorinți și puteri de înnoire a vieții sociale și culturale a neamului său și fiind, pe deasupra, prieten cu Simion Bărnuțiu și cu tinerii profesori ce doriau un ritm nou în manifestările naționale, nu se putea împăca ușor cu mentalitatea opacă și maghiarofilă a episcopului său. Conflictul, după cum se știe, în deslegarea lui, oficială a dat câștig episcopului, iar tinerii răsvrațiți au trebuit să părăsească Blajul. Vasile Pop a venit atunci la Târgu-Mureș și s'a înscris „cancelist“ la „Tabla regească“. În 1848, primăvara, își luă diploma de avocat și se stabili în Reghin, unde trăia logodnica sa Elena Oltean, fiica unui comerciant bogat. Revoluția l-a găsit tocmai când își serba cununia. În graba mare s'a refugiat spre Bistrița, unde i-a venit vestea jefuirii Reghinului de către bandele secuiești. La înapoirea din Bistrița a fost arestat și dus în temnița din Târgu-Mureș, unde se aflau sute de români. Cînd s'a potolit furtuna, Vasile Pop a fost numit comisar districtual la Reteag, în nordul Ardealului. Abia a stat aici un an și din pricina bunelor sale sentimente pentru poporul de jos, a fost transferat consilier la judecătoria din Bistrița.

Dar avându-se în vedere admirabilele sale calități, te-meinica lui pregătire și uriașa putere de muncă, peste puțin timp a fost transferat la Sibiu, la Curtea superioară a Ardealului. Avansase repede și altul, în locul lui, s'ar fi mulțumit cu acest post râvnit de atâția. Dar Vasile Pop țintea mai sus și muncia, cu tărie, pentru a ajunge. Cucerindu-și un renume de învățat și integru jurist, fiind apreciat și stimat de superiorii săi, în 1859, a fost numit consilier de secțiune la Ministerul de justiție din Viena. În timpul cât a funcționat la Sibiu, a scris un „*Indreptariu în cauzele urbariale compus pentru poporul român din Ardeal și Ungaria*“. Această broșură a fost de un real folos pentru mulți împricinați, lămurind temelul juridic al chestiunilor urbariale.

La Viena a avut un câmp larg de activitate, și după cum spune biograful său Dr. Ilie Dăianu, după care luăm o parte însemnată din aceste date, „*i-se dădură însărcinări de a pregăti proiecte de legi pentru organizarea justiției*“ din *împărăție*.

Datorită prestigului său și admirabilelor relații ce le făcuse la Viena, în 1861 a fost numit vicepreședinte al guvernului ardelean din Cluj, și președinte al Tribunalului suprem pentru Transilvania. Iată-l deci pe feciorul popii din Berind ajuns la cea mai înaltă treaptă socială și politică, la care un român nici n'ar fi putut visa măcar. Totuș Vasile Pop a ajuns pe această culme, spre onoarea neamului său de iobagi, dovedind că nici-o muncă și nici-o jertfă adusă cu deplină puritate și tărie de suflet, nu rămâne fără răsplată. Toți cei cari nutresc în sufletul lor nădejdi și visuri de mărire, să ia aminte la ascensiunea lui Vasile Pop și să învețe că isbânda nădejdirilor o aduce munca, stăruința și tăria sufletului...

Dar excepționalul Vasile Pop mai avea încă de urcat, îl așteptau onoruri mai înalte, mărire mare, la 1863 a fost onorat cu titlul de consilier intim al împăratului, iar peste nu an decorat cu Coroana de fier, clasa II care-i aducea și rangul de baron. De-acum înainte Vasile Pop este „Excelența Sa Baronul Ladislau Vasile Pop“. În această calitate a luat parte la Dieta Transilvaniei, luptându-se cu îndârjire pentru drepturile neamului său. Națiunea română a avut în el un apărător energic, demn, cu prestigiu, care impunea tuturor respect și bunăcuviință. Pentru această nobilă și dârză activitate a fost supra numit „Prometeul Român“ și „Atlețul apărător al dreptului și dreptății.“

În aceste împrejurări, pentru a-l scoate pe Baronul Vasile Pop din arena luptelor, s'a vorbit un moment, după cum scrie Dl Dăianu, de numirea Baronului ca ministru de justiție. Faptul nu s'a îndeplinit, dar e o dovadă mai mult de prestigiu și încrederea de care se bucura Baronul român în cercurile diriguitoare ale imperiului.

După onorurile cu care împăratul și guvernanții l-au încărcat cu prisosință, neamul românesc din Ardeal a împletit și el pe tâmplele distinsului bărbat cununa admirației și recunoaștinței sale, făcându-l în 1868, președinte al „Asociațiunii“. Era cel mai înalt post de onoare și de muncă, pe care îl aveam atunci pe terenul vieții culturale. El a fost încredințat Baronului Vasile Pop, tocmai pentru înaltul său prestigiu, pentru mintea lui luminată și pentru imensa lui putere de muncă.

În această calitate a desfășurat o intensă activitate, organizând „Asociațiunea“ și făcând-o cât mai accesibilă maseselor largi ale țărânimii. Acestei țărârimi îi voia el un alt trai și o altă mentalitate, afirmând că „cultura poporului e întrebarea care trebuie să ne cuprindă toată atențiunea, tot cugetul și toată grija noastră“. Printre realizările sale ca președinte al „Asociațiunii“ amintim înființarea revistei „Transilvania“, și organizarea „Asociațiunii“ pe baza „despărțămintelor“, ceea ce a dat un imbold puternic mișcării culturale, și a întărit mult „Asociațiunea“.

Sunt importante, și de o rară frumusețe, discursurile rostite de el ca președinte al „Asociațiunii“ și e un mare păcat că nu se găsesc adunate într'o broșura pentru a putea perpetua mai temenic amintirea și credințele Baronului Vasile Pop.

Viața acestui mare român s'a stins în 1875, tânăr încă, dar obosit de munca titanică cu care și-a deschis și împodobit drumul. A fost îngropat în cimitirul bisericii unite din Reghin, în cavoul familiei Oltean. Nici-un semn, nici-o inscripție nu amintește trecătorului importanța acestui cavou. Urările urși-toarelor s'au îndeplinit toate, afară de una: amintirea. Baronul Vasile Pop nu mai trăește în gândul urmașilor și uitarea și-a întins pânzele întunecului peste strălucirea și activitatea lui.

Înceind aceste pagini modeste, în care desigur n'am putut cuprinde toată hărnicia și măreția Baronului Vasile Pop, adresăm conducătorilor județului și orașului Reghin, îndemnul de a sacrifica o părțică din bugetul respectiv, pentru a instala pe mormântul acestui mare bărbat o placă de marmură cu inscripția cuvenită.

Dr. E. Nicoară și V. Netea.

Structura sufletească a copilului.

Am arătat în articolul precedent că sufletul copilului, în aproape toate manifestările lui, se caracterizează printr'o hipertrofie a imaginației, datorată în mare parte nevoei de exercitare a simțurilor și mai ales lipsei contactului educator cu realitatea, pe care o nevoie internă, aperceptivă caută s'o întregască. Această activitate imaginativă aduce după sine forme și atitudini de viață care par nenaturale adulților și anume: *alterarea adevărului, minciuna, simularea și fabulațiunea* (povestirea fantastică), care dau sufletului copilului o caracteristică numită în psihologie: *mitopatie* sau *mitomanie* (în cazuri patologice).

Vom arăta mai jos câteva forme sub care se poate observa tendința *mitopatică* la copil.

a) *Mitomania vanitoasă* (din îngâmfare). Se observă, mai ales la copii întârziați mintali, care au obiceiul de a povesti în cercul colegilor lor, aventuri fantastice a căror eroi au fost chiar ei.

Apare mai ales în perioada prepubertară și în adolescență și poate rămânea — în caz că nu e tratată-drept structură sufletească și la maturitate. Mulți copii inteligenți sunt cuprinși adesea de fantesii exuberante și se pot identifica în genere după modul de expresie foarte abundent în hiperbole și inconsecvent contradictoriu în fond. Un tip reprezentativ al acestui fel de mitomanie avem în comedia lui Corneille mincinosul (le Menteur). De altfel în viața de toate zilele întâlnim destui copii calificați de fanfaroni.

O altă formă a mitomaniei vanitoase este: *auto-acuzarea*. Caracteristică mai ales debililor mintali. Variate sunt cazurile când mulți copii își asumă răspunderea faptelor altora din simpla dorință de a trece în fața celorlalți, indiferent dacă fapta a fost bună sau rea. Sub formă ușoară și ino-

fensivă în copilărie, ea dă la adulți adevărata *auto-acuzare criminală* de care este prea încărcată literatura criminalistă.

Ţ formă mai simplă dar destul de frecventă în lumea copiilor este *delirul* (sau mania) *invenţiunilor* fie dându-se drept inventatori și descoperitori a unor lucruri citite sau imaginate fie prin inventarea și calomnierea situațiilor altora, verbal sau prin anomine.

Tot aci intră și *automutilările*, adică leziunile pe care și le fac copiii pentru a-și sprijini mai documentat fabula ai căror eroi au fost (dintre cazurile observate, interesant este al unei fetițe de 11 ani care și-a mușcat corpul și brațele spre a dovedi un viol imaginar.)

b) Mai frecventă însă la copiii de școală primară este însă *mitomania răutăcioasă*, asociată de cele mai multe ori cu o *hipertrofie a instinctului distrugerii* sau cu acea plăcere de a face rău (*schaden freunde*). Ea cuprinde două forme: aceea de simplă *răutate* în relațiile dintre copii și apoi *hetero-acuzare calomnioasă*. Cuprinde mai ales serii de povestiri orale scrise sau mimate pe care unii copii le organizează contra altora spre a suferi sancțiuni. Sunt cunoscute educatorilor *falsele colomnii* (pirituri). Amenințările cu sinuciderea pe care le fac mulți copii față de părinți sunt un indiciu pentru structura sufletească mitopatică a copilului.

În ce privește varietatea formelor de *hetero-acuzare calomnioasă* avem: insinuările răutăcioase asupra altora și *imputarea calomnioasă* (povestiri mincinoase, scrisori anonime sau false, organizări de scene mai mult sau mai puțin dramatice, etc.)

De cele mai multe ori, când copiii sunt constrinși să mărturisească ceva în defavorul lor, ei apelează la această formă de salvare, antrenând și pe alții fără nici un rost.

c) *Mitomania perversă*, este aceea care caracterizează în deosebi pe copiii de o mentalitate imorală și caută să satisfacă întotdeauna o poftă sau o pasiune de cele mai multe ori pervers sexuală chiar la copii mai mici. De altfel aci se pot întâlni și formele anterioare de mitomanie. Spre ex. din vanitate o fetiță povestind un viol, atrage atenția opiniei publice, din răutate acuză un inocent, din lubricitate construiește un roman erotic și din poftă ea poate căpăta ajutoare (fie

prin vorbă fie prin bani și obiecte). Tot în această formă poate fi înglobată și *mitomania vagabondă*, caracterizată prin asocierea aptitudinilor mitice și tare psihice ca : abulie, dorința de a schimba locul (unii elevi școala). Excitațiunile locomotrice care sfârșesc cu instabilitatea individului, cu tendința continuă de deplasare și fugă (fuga dela școală) în sfârșit cu viața vagabondă cece face din mulți niște aventurieri. (E cunoscut cazul de curând publicat în ziare de un copil vagabond și câte nu sunt încă acele nepublicate și neobservate nici de părinți nici de educatori din pricină că se manifestă sub formă mai ușoară.)

Formele mitopatiei sub aceste trei aspecte sunt foarte frecvente în lumea copiilor de școală și pentru acest motiv ar trebui să fie observate de fiecare educator și tratate prin mijloacele ce se vor arăta mai jos, deoarece în caz contrar ele pot evolua în stări patologice către maturitate, dând astfel un mare procent de 21 % copii cu înclinare mitomaniacă pronunțată și 42 % copii cu tendințe către structură mitomaniacă.

În școală mai ales, sub influența lecturilor care fac apel la imaginație se constată câteodată o contaminare a claselor atinse de confabulație și care în loc să dea în viitor posibilitatea realizării unei mentalități pozitive și unei înțelegeri reale a vieții, dă adolescenților înclinarea spre revenire și pasivitate și atunci toată opera educativă întreprinsă a fost zadarnică deoarece, cred, fiecare are drept scop nu numai îmbogățirea cunoștințelor elevilor și crearea sufletelor sau îndrumarea lor către omul social.

De multe ori se întâlnesc în școală copii foarte buni la învățătură și care ajung în viața socială pe ultimă treaptă din pricină că nu s'a observat la vreme și nu s'a îndrumat către normal aceste tendințe mitopatie care alcătuiesc structura sufletească a copilului. Pentru că educația trebuie să țină seamă mai ales de materialul sufletească asupra căruia are de influențat, deci de structura sufletească specifică a copilului și întrucât cercetările sub acest aspect sunt încă la început, fac apel la cei ce vor citi acest articol să binevoiască a trimite pe adresa revistei toate observațiile făcute asupra acestor probleme a cărei cauzalitate o vom trata în numărul viitor.

Prof. Gh. Bronzetti.

O carte veche cu probleme actuale; Greșelile învățătorilor

de James L. Hugues — Trad. de Vasile Goldiș.

Cartea pentru care tipărim aci câteva rînduri, e publicată demult, la 1894, acum patruzeci de ani. Autorul ei, James L. Hugues, a fost un distins om de școală în America; traducătorul ei a fost Vasile Goldiș, vajnicul luptător național, fost ministru și fost președinte al Astrei, pe atunci profesor la Brașov. Cartea e veche, dispărută demult din comerț, abia se mai găsesc prin biblioteci și pela anticari exemplare răslețe. Dacă insist asupra ei, o fac fiindcă deși paginile ei sunt îngălbenite de vreme, totuși problemele puse și discutate de ea sunt de cea mai proaspătă actualitate și vor rămîne poate totdeauna actuale pentru pedagogie.

Subiectul cărții îl formează greșelile învățătorilor: greșeli de conducere, greșeli de susținerea disciplinei, de metodă și de ținută. Poate fi ceva mai actual, nu greșesc învățătorii mereu și totdeauna? Suprimarea acestor greșeli nu constituie un ideal permanent și din suprimarea lor n'ar reeși atîtea roade admirabile pentru învățămînt? Pentru acest ideal permanent a fost tradusă de Goldiș. Din prefață cităm: „Acela care va frunzări în fiecare zi cărticica aceasta și se va năzui să-i urmeze sfaturile, acela la toată înfîmplarea va observa zi de zi progresul școlarilor săi“.

Greșelile evidențiate de James L. Hugues sunt în număr de 92. Autorul le-a subliniat fiindcă: „indivizi diferiți la vîrstă și naționalitate în privința conducerii, a disciplinei și a metodei se opinesc de aceleași greșeli“. Din impresionantul număr de greșeli amintite de James L. Hugues în această carte pretioasă, vom nota câteva ce ni se par mai interesante dar în acelaș timp mai nebagate în seamă de învățători.

1. *Greșeli de conducere* :

a) Să nu-ți deprinzi școlarii să umble în vîrfurile degetelor. pentru că astfel copiii, se deprind ușor a șchiopăta, pentru că astfel

sunt siliți să-și diformeze degetele îndoindu-le, pentru că în acest chip nu e posibil să umbli ușor și plăcut.

b) În decursul cetirei școlarul să țină cartea în mîna stîngă.

Dacă copilul ține cartea cu amîndouă mîinile, atunci el de regulă o duce prea aproape de ochi și-și pleacă prea mult și umerii.

c) E greșală dacă stai prea aproape de clasă.

Învățătorul trebuie să vadă și să fie văzut de toți școlarii, fiindcă în acest caz ei sunt mai atenți. Dacă stă prea aproape de bănci, copiii din primele rînduri nu vor mai fi sub ochii lui și astfel atenția lor va slăbi.

d) E greșală dacă prea mult te plîngi sau prea mult cârtești.

Învățătorul care mereu înjură sau mereu batjocorește, niciodată nu-și va câștiga în măsura cuvenită iubirea școlarilor săi. El devine urțicios, dușmănos și adeseori ridicol.

e) E greșală dacă vii târziu.

Dai pildă rea și nu mai ai autoritatea să admonestezi elevii, ce întîrzie și ei.

f) Este greșală dacă-ți neglijezi exteriorul.

Învățătorul trebuie să vină în clasă îmbrăcat cu îngrijire, pieptănat și tuns și cu ghetete lustruite. Prin aceasta e și el mai viu și dă și școlarilor pildă bună.

g) E greșală dacă nu vei face la timp atenți pe părinții acelor școlari, care se poartă rău.

Cînd pedepsești, părinții școlarului pedepsit întrebă de cauza pedepsei și de regulă dela cei întrebați nu află decît numai cea din urmă transgresiune a copilului lor. În acest caz, părinții vor zice adeseori că învățătorul este prea aspru, sau poate și mai rău, fiindcă numai pentru un singur păcat a pedepsit copilul. Dacă părintele ar fi încunoștințat, despre greșelile anterioare ale copilului, atunci desigur nu ar mai avea această opinie.

2. Creșeli în susținerea disciplinei :

a) E greșală dacă susținerea ordinei o confunzi cu procurarea ei.

b) E greșală dacă crezi că ordinea vasăzică liniște și tăcere totală.

Ordinea vieții, nu liniștea morții, este de lipsă în școală. Ordine vasăzică nici mai mult nici mai puțin, decît că în școală fie-

care școlar să-și vadă de treaba sa proprie, bineînțeles, cât se poate de liniștit.

c) E greșală dacă voești să susțini ordinea prin amenințări continue.

Învățătorul trebuie să fie calm, nu aprins și exploziv. Înainte de toate el însuși trebuie să fie în ordine, dacă vroește să producă ordine. Amenințările prea dese își pierd seriozitate.

d) Este greșală dacă în susținerea disciplinei nu ești consecvent.

Autoritatea învățătorului trebuie să fie totdeauna aceeași și impunătoare, atît în sala de învățămînt cît și în curte. Niciodată învățătorul să nu fie tiran, dar totdeauna conducător !

e) Este greșală dacă în școală te lași stăpînit de minie.

Dacă puterea de voință a învățătorului se manifestă zgomotos și forțat, atunci ea devine vătămătoare ; dacă e prea „formalistă“, se face ridicolă.

f) Este greșală dacă pe vre-un școlar îl vei face drept obiect de batjocură.

Școlarul care este tratat în modul acesta, pierde într'o măsură oarecare stima colegilor săi — și ce e mai rău — își pierde încrederea în sine. Sarcasmul produce o rană veninoasă, care nu se vindecă curînd. Să nu batjocorească niciodată pe elevi cu cuvintele : măgar, prost, porc, etc.

g) Este greșală dacă pedepsești, fără să motivezi pedeapsa.

Pedeapsa e un act de justiție și prin urmare trebuie să fie justificat. Copilul este îndreptățit să știe pentruce primește pedeapsa.

h) Este greșală dacă bați numai din cauza disciplinării.

Cineva a zis : Eu aflu că disciplina bună a claselor stă în raport invers cu bătaia aplicată în acele clase. Bătăi multe, disciplină rea ; bătai mai puține, disciplină mai bună ; băti de tot puține, disciplina cea mai bună“.

i) Este greșală dacă bați numai pro forma.

Bate rar, dar atunci dă-i cum se cade. Să nu batem decît pentru vreun delict foarte serios sau pentru transgresiune săvârșită de repețite ori, dar bătaia să fie așa, încât să nu mai fie necesar a o repeta.

l) Este greșală dacă pedepsești pe școlari prin aceea că-i tragi de urechi, îi pămuești, etc.

Toți învățătorii moderni resping ideia îngrozitoare, că pedeapsa ar avea drept scop de a pricinui durere. Astfel de pedepse nu trebuie să fie aplicată pentru că arată pripire, mînie și barbarie din partea învățătorului; pentru că i se aplică școlarului fără ca să i se explice trebuința sau echitatea.

3. Greșeli în metod:

a) E greșală dacă întrebă lecțiunea dela toți școlarii pe rînd.

b) E greșală dacă repeți întrebarea de dragul acelor care n'au auzit-o.

Dacă școlarul știe că întrebarea se pune numai odată, atunci el va fi atent număidecît la cea dintîi pronunțare a întrebării.

Este greșală dacă privești într'una la acel copil care tocmai răspunde.

Este greșală dacă crezi că constatarea greșelilor e identică cu corectarea lor.

Este greșală dacă dai atențiune deosebită copiilor talentați.

4. Greșeli de ținută:

Este greșală dacă înjuri.

Este greșală dacă ameninți.

Este greșală dacă nu ești liniștit.

Este greșală dacă nu arăți destulă vioiciune și însuflețire.

Este greșală dacă te porți rece și formalist.

Este greșală dacă voești să te arăți infailibil.

Am ales din marele număr de greșeli subliniate de Hugues numai cîteva și nu toate motivate, pentru a face cartea mai curioasă. Se înșiră în ea ca într'un decalog, toate păcatele de cari trebuie să se ferească învățătorul, arătîndu-i-se în acelaș timp, calea cea bună.

„Cärticica aceasta pe scurt, cuprinde pedagogia întregă“ (Goldiș), Căutați-o, citiți-o, urmați-o! Veți folosi-o mult.

Intr'o zi, poate veți vedea-o din nou tipărită.

Victor Lucrețiu.

Rîndunica.

Primăvara, care nu știu de-o să vină,
Solie mi-a trimis o rîndunică
Cu ochii ca mărgelile de neghină,
Cu trupul fraged și cu mîna mică.

Discret, glumind, ea mi-a pătruns, viu, albă
Ca raza de April în cimitir, —
Făcînd să crească iarăși flori de nalbă
S'ascundă crucile ce dorm la șir.

Cu mîni subțiri, în sfîntă legănare,
Mi 'nchide gîndul asemeni unui scrin;
Din palme-i sorb vieață odihnitoare,
Din degete, — potirul unui crin.

Mustește farmec trupul și-al ei umblet
De-mi crește ca o pîne dorul firii;
Dece, încrucișînd, nu mă încumet
Să rup pecetea caldă a nemuririi?

Și-așa trăind, cu doruri țârmurite —
Vulturi cu orizontu 'n colivii —
Și cu nădejdi ce mor îmbobocite,
Te pradă vremea și tu nici nu știi!

V. Hondriță

Cercurile culturale.

Ori câte greutate s'ar pune în calea activității noastre profesionale — neachitarea cotelor pentru întreținerea materială a școlilor, micșorarea salariilor, sau achitarea lor prin bonuri de impozite — trebuie să îmbrățișăm cu toată căldura problema activității sociale și extrașcolare, singura care poate asigura o legătură organică între școală și familie.

Prestigiul membrilor și corpului didactic va crește dacă activitatea lor se va întinde și în afară de școală, acționând, în sens cultural asupra maselor populare. Mai ales astăzi, când toate păturile sociale sunt adânc tulburate, când așezămintele Țării nu mai pot face față obligațiilor lor, cuvântul învățătorimii va putea aduce mângăere, în multe suflețe amărâte.

În special strângerea într'un mănunchiu a tuturor factorilor de conducere ai satelor noastre, o colaborare a lor și-o conlucrare armonică pentru realizarea aceluiaș scop, este una din preocupările de seamă ale cercurilor culturale.

Prin ședințele intime ce se vor ține, învățătorii, au fericitul prilej să discute diferite chestiuni și să se pună la curent cu toate problemele pedagogice și profesionale, care agită lumea noastră dăscălească.

Poporul să vadă în aceste manifestări dragoste și elan sincer, pentru propășirea și ridicarea lui culturală, să vadă în acelaș timp și o conduită morală ireproșabilă din partea tuturor, care compun un cerc. Pe lângă factorii de conducere ai satului — preot, notar, agronom, șef de post — vor fi invitate toate societățile culturale; „Astra“ „Liga culturală“, „Societatea corală“, „Casa de citire“, etc. Cu cât colaborarea cercurile noastre va fi mai strânsă cu celelalte organizațiuni care au programe similare, cu atât mai mult folos se va putea munci pentru ridicarea culturală a satelor.

De câte ori se vor ține conferințe cu subiect economic, se va vizita cu întreaga asistență, cea mai frumoasă gospodărie din sat.

Cu puteri unite să ne punem deci pe lucru. Câștiguri materiale nu vom avea. Vom strânge însă într'un mănunchiu energiile răslețe ale satului și ne vor ridica în ochii sătenilor ca element de ordine și de *reconstrucție socială* în adevăratul înțeles al cuvântului.

Nicolae Nistor
(inspector școlar.)

Spiritualism și materialism.

Problema structurii universului, numită, în metafizică, *ontologică*, în istoria gândirii omenești, are un trecut glorios. Ea a fost mult discutată, iar soluțiile propuse militează între două extreme diametral opuse: materialism și spiritualism, între cari se înserează soluții medii, apropiate de o extremă sau alta: energetism, vitalism, voluntarism, pansihism, etc.

Materialismul, mai accesibil cunoașterii întru cât este cantitativ și extins, deci cade sub controlul simțurilor, și-a făcut loc de timpuriu în gândirea omenească. Realitatea corporală și a lucrurilor împrejmuitoare, prezentată de simțuri, pare de neîgăduit iar, sprijiniți pe ele, materia s'a impus, în explicații, ca singura substanță constitutivă a universului. Acreditată întâi de simțul comun, a fost formulată definitiv de gânditorii greci Leucipp și Democrit, adoptată apoi de stoici, și epicurei, gânditorii romani (Lucrețiu) și s'a transmis lumii moderne, unde științificismul secolului al 19-lea i-a fixat, definitiv, un loc de cinste în explicarea lumii și vieții.

Spiritualismul inaccesibil evaluărilor cantitative, a fost formulat mult mai greu. Realitatea concepută ca o *calitate*, ca ceva ce nu cade sub simțuri, a avut în antichitate reprezentant pe Platon și în parte, pe Aristoteles. Neoplatonicianul Plotin încă a văzut în spirit substratul de bază al diversității fenomenale. Și, înainte de el, creștinismul proclamase definitiv înălbătirea spiritului asupra materiei, în consecință spiritul ca unic principiu explicativ al lumii și vieții, Dumnezeu — creatorul universului și al omului fiind spirit pur, gândirea, cum zice Aristoteles. De aici, din antichitate și creștinism, spiritualismul s'a transmis de-a-lungul evului mediu având reprezentanți străluciți: sf. Augustin, Sf. Toma din Aquino, până în vremea noastră prin Descartes, Leibnitz, Pascal, Spinoza, V. Cousin, E. Boutroux, H. Bergson și neotomismul: Mercier, Maritain, etc. Toți acești gânditori, oricât de mult ar varia concepția lor despre lume și viață, sânt de acord că psihicul

nu joacă în lume rolul unui fenomen secundar izolat ci unul esențial, cel mai esențial căci orice element fizic indică un alt fenomen intern, cu o existență neatârnată, de care fizicul depinde.

Ceeace trebuie remarcat este lupta ce s'a dat între aceste două curente metafizice, în decursul istoriei. Ele se impun alternativ gândirii omenești și rar merg paralel. Dominarea materialismului însemnează înlăturarea, aproape a spiritualismului și invers. Evul mediu este o epocă de dominarea spiritului peste materie, sec. 18 și 19 este caracterizat prin dominarea materialismului până când, la începutul secolului nostru, spiritualismul s'a impus din nou datorită lui H. Bergson, neotomismului și ortodoxismului rus. Deaceea credem interesantă o analiză critică a acestor două curente. Și, ca să anticipăm puțin concluziile la cari va duce analiza, se va vedea cum spiritismul și materialismul, urmărite până ultimele lor consecințe, nu se exclud ci ajung să se înțeleagă.

II.

Incepem cu spiritualismul.

Oricine pretinde că știe ce este spiritul. O definiție exactă însă nimeni nu poate da din motivul că spiritul este ceva eminentemente calitativ, ceva care are o realitate deosebită de lucrurile concrete, palpabile și măsurabile. Vag, toți avem noțiunea de *spirit* definită, ne-o descopere mai mult instinctul din noi, dar neputându-l pipăi și măsura, e greu să-l precizăm. Putem spune atâta doar că este o substanță de natură calitativă, cu potențialități creatoare, care există prin sine; ca atare își este cauza sa și a lucrurilor existente. Universul întreg ni se înfățișează ca un imens ocean spiritual, iar lucrurile ce le constatăm în sânul lui, cantitativul fenomenal, *materia*, nu este decât o *autolimitare* ce-și impune spiritul; este un spirit lipsit, mai mult sau mai puțin, de conștiință. Spiritul, ca substanță cu puteri creatoare, face să apară lucrurile materiile cari nu au o realitate prin ele ci una condiționată, prin urmare, temporară. Pentrucă singura realitate adevărată persistentă în sine și prin sine, este spiritul, și el, ca forță productivă, este agentul creator al lucrurilor cari prin vremelnicia duratei lor, au mai mult o existență, iluzorie decât una reală. Lucrurile sunt simple *idei*, cum susține fracțiunea idealistă a spiritismului, simple proiectări, extreme ale spiritului, limitate în cadre mai

mult sau mai puțin largi, dotată cu un spirit mai mult sau mai puțin conștient.

Important de reținut, de aici, este natura calitativă a spiritului. Ce se ascunde în natura acestui calitativ este greu de precizat. Anchilozăți prea mult în materie, noi oamenii, sesizăm, vag, natura acestui spirit, însă ca să o prindem și să o înțelegem în ceceea ea are esențial, deocamdată ne este imposibil. Un lucru putem spune totuși: spiritualismul ca ipoteză explicativă a lumii și vieții, *este o ipoteză comodă și utilă*. Ea notează o realitate a cărei natură deși ne scapă, ne oferă perspective frumoase în aplicarea și înțelegerea universului.

III.

Materialismul se situează la polul opus spiritualismului. Materialismul consideră materia și mișcarea drept singura realitate, „ceceea există ca atare este materia, însușirile sale sânt întinderea și impenetrabilitatea; prima și adevărata sa formă de manifestare, mișcarea. Din acestea pot și trebuie să se explice toate fenomenele din realitate în deosebi și așa numitele fenomene de conștiință“ (Fr. Paulsen, *Introducere în Filosofie trad. Lupu și Pușchilă ed. II București 1924 pag. 94—95*). Totul în univers, trebuie explicat în funcție de acest cantitativ numit materie, care ne cade sub simțuri și poate fi măsurat. Calitatul, spiritualul, este un produs al combinării, mai mult sau mai puțin savantă, a materiei și în directă legătură cu ea. Fenomenele sufietești trebuiesc înțelese ca funcțiuni ale sistemului nervos, ca epifenomene, ceva neexistent real ci numai iluzoriu. Ele apar atunci când atomii materiali s'au grupat într'un anumit fel, după cum timbrul instrumentelor muzicale apare din însuși natura și construcția instrumentului, și dispar odată ce se dislochează puțin această mașină materială numită corp. Deaceea, fiind totul explicat prin combinări atomice conform unor legi mecanice, deci, fatale, nu se poate vorbi de suflet care este un rezultat secundar și de mică importanță a materiei — nici de Dumnezeu — creatorul, de scopuri în natură, nemurire și libertate. Acestea, în cadrele materialismului, sânt simple ficțiuni, făcute de mintea omenească dornică de fericire într'o viață mai bună.

Trbuie să recunoaștem că principiile materialiste sânt comode și atractive în explicări. Sânt însă insuficiente. Defectul teo-

riei este că nu poate explica multe fenomene din ansamblul vieții universale.

O primă nedumerire oferă *problema vieții*. Pentru că, din moment ce totul trebuie explicat prin combinațiile atomice puse în mișcare de forțele imanente materiei, care este originea vieții? Cum atomii materiali ai elementelor atât de variate între cari nu este nici unul numit *atom vital*, dau viața? Cum din *ceva* se naște *altceva* când acel ceva nu are proprietatea de a crea din sine sau din nimic.

Acestor întrebării materialismul nu poate să răspundă oricât ar încerca. El nu poate să arate cum cantitatea devine calitate și încă o calitate de așa natură încât conduce cantitate, lucrează asupra ei și o transformă, adică „de a face să se priceapă . . . cum o îngrămădire de atomi, ori cum ar fi de aceștia și ori cât de complicate ar fi grupările și mișcările lor, ar ajunge încă odată să cugete asupra lor înșiși și asupra lumii. Chiar și pentru inteligența cea mai desăvârșită care pătrunde cu agerime toate raporturile atomilor, aceasta ar fi o combinație absolut neașteptată“ (Fr. Paulsen, op. cit. pag. 123). Și scapă deci materialismului explicația cum poate să ajungă un derivat al materiei să conducă materia, spiritul să conducă corpul. Cum adică: sufletul omnesc, un rezultat al combinării atomice, produs temporar și iluzoriu, un *epifenomen*, se impune materiei, și o domină? Căci omul își reglementează materia după spirit, nu invers — cum ar cere concluziile materialiste — și acest lucru nu-l poate explica materialismul.

În cadrele vieții spirituale, materialismul, nu poate explica deasemenea *libertatea voinței*. Toată lumea este de acord că omul lucrează conștient și neconstrâns de nimeni, de aceea este responsabil de faptele lui. Dacă nu ar fi conștient și stăpân pe actele lui, responsabilitatea și pedeapsa, ceea ce se numește justiție socială, a fi o pură iluzie. Ori, conform vederilor materialiste, unde totul trebuie explicat prin combinare mecanică a atomilor, lucrul acesta nu poate fi acceptat. Spiritul să fie *liber* când materia este *necesitate*? Adică, de ce și cum? Totuși constatăm că lucrurile se petrec așa.

Pentru un spiritualist, aceste fapte sânt un indiciu că forțele spiritului sânt mai mari, iar realitatea lui mai profundă și necesară decât o bănuiesc materialiștii.

Lunecând acum din planul de suprafață al materialismului în cel de adâncime, adică din aplicările explicative ale materialismului asupra diferitelor probleme speciale în analiza naturii înșiși a materialismului, ceace vom găsi acolo, va fi și mai interesant.

Realitatea — cu formele ei multiple și variate de existență — afirmă partizanii acestei concepții, se impune să fie explicată în funcție de *atomi* și combinațiile lor, conform legilor fizice și chimice. Dar ce sunt acești atomi? Care este natura lor? Anumite probe fizice și chimice au reușit să stabilească natura atomilor, varietatea și numărul lor, precum și caracteristicile lor, dar palpabil nimeni nu i a pu'tut prezenta, adică nimeni nu a văzut un atom. Existența lor ne este însă atestată destul de bine așa că nu avem nici un motiv să ne îndoim de realitatea lor.

Dar s'a constatat, în ultimul timp, după descoperirea radiului și radioactivității, că unii atomi, ai unor elemente, tind să se transforme și se transformă chiar în alte elemente, de obicei mai simple și cu greutate atomică mai mică. Fenomenul acesta trebuie explicat și atunci a încolțit în capul oamenilor de știință ideea că atomul nu este unitatea cea mai simplă a materiei ci că ar exista diviziuni și mai simple, pe care savanții le-au botezat *electroni*. Acești electroni puteau să explice perfect fenomenul de transmutabilitate a elementelor. Atomul de hidrogen, cel mai simplu, cu greutatea atomică cea mai mică, are un centru energetic — proton — împrejurul căruia gravitează un singur electron, dupăcum planetele gravitează împrejurul soarelui. Celelate elemente sânt mai complicate, cu mai mulți electroni, au luat naștere din hidrogen după legi și în condiții ce nu se cunosc încă.

Iată, în felul acesta, redusă materia la electroni, unități inocente cari permit să se opereze cu ele în știință și să se explice multe fenomene fizice și chimice.

Ceace rezultă însă de aici pentru gânditori este altceva.

Postulând ca fundament al lumii electronii, ne întrebăm, fatal, ce sânt ei? Care este natura lor? Și aici omul de știință se oprește! El se mulțumește numai să arate că admitând aceste unități mici avem posibilitatea să explicăm multe lucruri, că avem de a face cu o *ipoteză utilă și comodă*. Metafiziceanul însă merge mai departe. Pentrucă, dacă teoria electronilor duce aci, într'un punct unde ni se arată că **toată** realitatea este constituită dintr'un singur fel de electroni — **cei** de hidrogen — ne întrebăm: oare

acești electroni nu înfățișează ei o existență cu alte calități decât materia și cu potențe cari depășesc puterile materiei? Oare nu este o realitate mai adâncă față de care materia este numai un *produs*?

Analiza pronunțată în adâncime asupra materiei, am văzut, duce, fatal, la asemenea concluzii. Un lucru este cert: prin analiza materialismului am ajuns într'un punct X unde materialismul se oprește pentrucă depășește puterile lui de explicație. El notează aici, în acest punct, o realitate a cărei natură îi scapă. Luată, această realitate, ca punct de plecare pentru explicații metafizice, poate să rezolve multe probleme când este vorba de lumea materialistă dar se dovedește stângace și incapabilă în lumea viețuitoarelor, și a spiritului mai ales.

III.

Pentru a pune capăt acestor considerațiuni prin concluzii desprinse organic din ceea ce a premers, vom nota că spiritualismul și materialismul, analizate și urmărite în natura lor intimă, duc spre o realitate mai mare decât ele, spre o lume a calității și creației, în raport cu care ele sânt două fațete servind ca ipoteze în explicarea lumii și vieții, *unilaterale și incomplete*, dacă le luăm separat, și vrem să rezolvăm totul privind prin prisma uneia dintre ele; *eficace*, dacă le limităm domeniile de acțiune: spiritul în lumea viețuitoarelor, materia a nevețuitoarelor. În cât deși lumea și viața, cosmosul întreg, se prezintă, așa cum îl cunoaștem, ca un amestec din spirit și materie, analizate minuțios, în adâncime, spirit și materie se vădesc ca două instrumente în mâna unei realități mai puternice care s'a folosit de ele ca să creeze lumea și pe om. — Ce este acea realitate, e un alt semn de întrebare.

Ion Covrig — Nonea.

Eugenia și problemele ei.

Nu se poate tăgădui științelor politice caracterul de a fi cele mai larg cuprinzătoare în toate sensurile, mai active și în acelaș timp determinante a progresului celorlalte științi. Aceasta cu atât mai mult cu cât la rădăcina lor se află izvorul obligatoarei acțiuni, trebuința veșnic trează de a cunoaște realitățile sociale a le presimți, a le crea și de a le adopta.

Științele politice reprezintă astfel cel mai perfect inventar al realităților sociale și cel mai competent îndreptar pe căile viitorului. Datorită acestor însușiri organice științele politice scotocesc adânc stratul realităților sociale și a potențialului lor, descoperind trebuințe noi de ordin științific care determină orientările cele mai potrivite cu posibilitățile de manifestare a însușirilor ce le înglobează.

Dar materialul asupra căruia științele politice și-au concentrat toate puterile lor de investigație și de organizare, este materialul uman, masa de ființe cari stăpânesc și conduc lumea. Asupra acestei masse divizată în rase, națiuni și indivizi organizați în sate, comune și familii, științele politice au întreprins valul de cercetări a tuturor aspectelor și posibilităților de plăcută viațuire și dreaptă conducere, Ușurarea mijloacelor de trai, de liniște și de expansiune a omenirii constituie însăși rațiunea hamletică a științelor politice. Pentru găsirea soluțiilor celor mai potrivite acestui obiectiv, științele politice au mobilizat întregul lor arsenal de posibilități științifice și constructive. Astfel s'a făcut inventarierea — adeseori aproximativ a capitalului uman a trebuințelor lui și a avuțiilor ce le posedă sau pe care le poate realiza din acest complex de trebuinți științifice au luat naștere și s'au dezvoltat o serie întreagă de științe noi ca manifestare și tendință, științi cari mai înainte existau în corpul și metodele de cercetare ale altor științi. Astfel au apărut sociologia, economia politică, antro-po-geografia, etc. etc.

Nu e aici locul și intenția de a le numi și analiza pe

toate, ci ne vom mărgini a insista numai asupra acelor științe cari au în funcția și idealul lor cercetarea, îmbunătățirea și selecționare materialului uman, sau pentru a întrebuița o expresie consacrată a capitalului biologic uman, și în special asupra *eugeniei*.

Trei din științele cari au în continuă veghe prosperitatea biologică a materialului uman, sunt: *demografia, biopolitica și eugenia*.

Cercetările și constatările ce le fac aceste științe sunt de o covârșitoare importanță și semnificație pentru orientarea celor ajunși să conducă și să determine acțiunile politice, culturale și economice ale unui stat. Nu se poate legifera temeinic și rodnic în materie de învățământ, armată, muncă, sănătate, aistență socială, finanțe publice, colonizări etc. etc. fără a ținea socoteală de rezultatele aduse de demografie, de evidență biopolitică și de îndrumările eugeniei.

Demografia e oglinda credinincioasă a capitalului biologic uman al unei țări, înregistrând cu precizie numărul noilor născuți, a celor morți, acelor cari sunt capabili de muncă și muncesc, a celor neputincioși și săraci: calculează progresul sau regresul populației având în vedere cantitatea și calitatea, deschizând astfel ochii celor chemați și interesați să suprime sau să atenueze factorii regresivi și să încurajeze factorii de progres.

Biopolitica are rostul de a reprezenta capitalul biologic uman în reala sa capacitate fizică și psihică, năzuind să asigure maximul de activitate productivă, să rezolve în mod favorabil progresul biologic al oamenilor, înlăturând factorii periculoși din dezvoltarea generală și menținând nivelul și continuitatea maximumului de randament.

Valoarea biologică a unei armate, a unui grup de muncitori sau a unei întregi populații depinde de acțiunea biopolitică ce se exercită asupra ei, de rezultatele la care duce și de țintele spre care se îndreaptă. Tot de aceasta depinde și prosperitatea culturală a unei națiuni.

Deci biopolitica e știință care înfățișează și îndrumă în mod corect forța și potențialul prezent și următor al capitalului biologic și uman, pentru care se străduiește să asigure cele mai bune condițiuni de dezvoltare integrală și posibilitatea maximă de producție.

Demografia înfățișează numeric progresul sau regresul unei populațiuni, iar biopolitica înfățișează biologic valoarea numerelor demografice, și una și alta prezintă realități de care cărmuitorii trebuie să țină socoteală în acțiunea lor conducătoare de destine sociale.

Dar a ști *câți* locuitori are o țară și *ce valoare* reprezintă, încă nu înseamnă a fi făcut totul și a ști totul! Situația dată nu e decât oglinda prezentului, care se poate tulbura în viitor și deci trebuie luate măsuri pentru asigurarea unei cât mai perfecte dezvoltări a populației atât din punct de vedere fizic cât și sufletesc. Trebuie cunoscute influențele fizice și mintale ș pe care o generație le are asupra altei generații de a elimina și a face improprii pentru reproducere pe toți indivizii cari ar strica prin neajunsurile lor ereditare, perpetuând decadența umană, o sănătoasă dezvoltare pentru ridicarea unei națiuni. Cei a căror decadență poate fi transmisă ereditar, trebuie isgoniți dela posibilitatea de reproducere. Drepturile și posibilitățile biologiei ale indivizilor trebuie să se plece în fața trebuințelor rasei și națiunii.

Acest rost îl are eugenia.

Incepând o definiție, am putea numi eugenie știința care se ocupă cu propovăduirea celor mai bune mijloace pentru a împiedeca reproducerea celor atinși de maladii și defecte ereditare, precum și pentru a crea condițiuni bune de dezvoltare a celor găsiți apți pentru interesele națiunii, caracterizate prin sănătate, vigoare, istețime, moralitate și frumusețe.

Creatorul și întâiul ei propovăduitor metodologic a fost *Galton*, un englez, care i-a dat aripi pentru întâia oră în Anglia, la anul 1883.

Deatunci a cuprins un teren vast, pătrunzând în cele mai înaintate state cari au introdus-o chiar și în legislațiile lor.

Eugenia asigură națiunii creierea unor elemente vâjnoase, capabile și morale, înlăturând dela procreiere elementetele dubioase ca ereditate. Prin mijloacele ei se selecționează cele mai pure și mai vrednice calități ale rasei, îndreptând progresul național biologic spre cele mai înalte culmi. În acelaș timp eugenia luptă cu îndărătnicie pentru împiedecarea de a se perpetua a tuturor celor osândiți de ereditate. Ea tinde să suprime tarele ereditare și deficiențele mințale. Rolul ei este covârșitor în ideolo-

giile rostite. Pe drumurile eugeniei trebuie să meargă o națiune care vrea să și purifice cadrele de infirmi ereditari, de desmoșteniții, osândidiți din generație în generație cu tot cortegiul lor de mizerie, cerșetori și criminali, alcoolici și nebuni, sifilitici și și paralitici, tarați și surdomuși, orbi și șchiopi, cu un cuvânt de toți acei cari prin trudnica, chinuita și nefericita lor viață stânjenesc progresul națiunii. Eugenia vrea o omenire sănătoasă, morală și fericită! Prin mijloacele eugeniei se pot ridica și valida în sânul unei națiuni toate valorile ei biologice și intelectuale, mărindu-le puterea de creație și de rezistență. Principiile eugenice au eșit la iveală și au găsit ascultare tocmai din pricina trebuinței lor și a capacității lor de îndreptare, de primenire și de selecționare.

Dacă cercetăm legislația eugenică din țările în care principiile eugenice au purces spre înfăptuire, vom găsi aproape aceleași motive, cu excepția Franței, aceleași mijloace de îndreptare și aceleași metode de activitate. Aceasta atât în Anglia, cât și în Franța — până la un punct. — Statele Unite sau Germania.

Iată câteva din motivele cari au impus, în țările de mai sus, legiferarea eugenică:

1. Marele număr al țaraților.
2. Numărul mic de nașteri în clasele superioare.
3. Numărul redus de căsătorii în aceleași clase.
4. Urmările războiului.
5. Creșterea șomajului.
6. Eredități criminale.
7. Surapopulațiune. (Anglia)
8. Surapopulațiune cauzată prin emigrație (Franța)
9. Amestecurile de sânge strein în masele poporului. (America)
10. Principii rostite. (Germania).

Precum se vede primele 6 puncte sunt aceleaș pentru toate țările amintite, și numai ultimele 4 sunt cauzate de necesități strict locale.

O scurtă explicație a motivelor: Tarații ereditare prin caracterele lor diformate, vor produce urmași cu aceleași caractere indezirabile; numărul mic de căsătorii și de nașteri în clasele superioare presupune regresul acestei clase și deci a urmașilor ei cu calități ereditare; în urma războiului a rămas un

număr imens de infirmi și de epileptici ; creșterea șomajului va pretinde imperios noi posibilități de muncă și excluderea de pe terenul activității a celor ce produc mai puțin ca cei ce produc mai mult, precum și adăpostirea celor excluși ca și acelor incapabili de muncă, în anumite institutute ; ereditățile criminale prezintă statistici cutremurătoare ; suprapopulația engleză, cu toate vestitele ei colonii, pretinde soluții severe de rezolvare și cei dintâi cari vor fi sacrificajii vor fi cei vizați de eugenis'i ; de populația franceză și scăderea natalității în Franța, în raport cu Germania, dă multă bătaie de cap conducătorilor francezi ; intervenția eugenică în Statele Unite și Germania a fost pricinuită din dorința de a păstra limpezimea rasei și caracteristica ei.

Acestor motive de intervenție eugenică li s'au opus următoarele mijloace de îndreptare :

1. Educația morală.
2. Studiul eredității.
3. Desvoltarea familiilor numeroase.
4. Sterilizarea.
- 5 Segregațiunea. (Anglia și America)
6. Educația eugenică.
7. Reglementarea căsătoriilor.
8. Reducerea anormalilor.
9. Măsuri de igienă sexuală.
10. Impresiunea indezirabililor (America)
11. Divorțurile eugenice (America).

Spațiul nu ne îngăduie să insistăm asupra rostului și eficacității fiecăruia din mijloacele propuse, deaceia vom scrie numai despre cele cari par mai radicale și mai îndrăznețe : sterilizarea, segregațiunea, supresiunea și divorțurile eugenice.

Înainte de a le lămurii, repetăm, încă odată, că eugenia are în vedere desvoltarea rasei și a națiunii și că indivizii, ca existențe izolate, sunt apreciați numai întrucât nu sunt paraziți și sunt folositori colectivității.

Acest punct de vedere nu trebuie să fie înțeles greșit fiindcă eugenia dorind o națiune sănătoasă, viguroasă, isteată și morală *înțelege să realizeze prin indivizi și familii cari au aceste calități nu înțelege totuș să persecute chinuitor pe acei indezirabili ereditari, ci numai să-i facă în capabili pentru reproducere, oferindu-le în schimb protegiunea materială a vieții.*

Prin sterilizare se fac improprii pentru reproducere, cu ajutorul științei medicale, acei indivizi ai căror urmași ar fi indezirabil pentru evoluția biologică și intelectuală a lumii, prin defectele lor fizice și sufletești. Accentuăm însă că *sterilizarea nu duce la împiedecarea funcțiunilor sexuale*, ci numai la împiedecarea procreației.

Pentru a fi cât mai înțeleși asupra rostului sterilizării, reproducem în întregime primul articol din „legea pentru profilaxia progenerării tarate” de Hitler la 14 Iulie 1933.

Art. I: Orice individ tarat ereditar poate fi făcut steril prin operație chirurgicală, dacă după datele științei medicale e de prevăzut cu multă probabilitate că urmași lui vor suferi de maladii ereditare grave, fizice și psihice.

Bolnav ereditar, în înțelesul acestei legi, e acel care suferă de una din următoarele maladii: debilitate mintală congenitală, schizofrenie, psihoză ciclică (maniaco-depresivă) epilepsie ereditară, orice anomalii grave fizice ereditare.“

În Art. 1. se spune că *poate fi sterilizat și cel ce suferă de alcoolism grav.*

Segregațiunea înseamnă internarea celor vizați în anumite institute și a-i împiedeca astfel dela procreație.

Prin urmare segregațiunea face și operă de ajutorare a țarilor vagabonzi și cerșetori, pe cari îi adună de pe drumuri și-i internează.

Supresiunea, suprimarea copiilor țarați ereditar, a fost propusă în Anglia de Engel, dar din cauza absurdității ei n'a fost ocupată.

Supresiunea e o barbarie fiindcă la vârsta de 3—4 ani nu se poate diagnostica precis care va fi evoluția mintală a unui copil.

Divorțurile eugenice au fost introduse în Statele Unite, pentru a se putea desface căsătoriile viciate.

Motivul eugeniei de divorț sunt socotite în America următoarele: beția, nebunia, idioția, criminalitatea, incapacitatea fizică și mintală, etc.

Iată dar, în câteva rânduri, ce este eugenia, cari sunt țintele ei și de ce mijloace se servește.

Proteguirea și îmbunătățirea rasei a devenit astăzi unul din imperativele vremii, iar eugenia servește cu desăvârșită competență realizarea acestei porunci.

Vasile Netea.

Muzica românească.

Progresele ultimelor două decenii în evoluția muzicală a țării noastre manifestate, atât în domeniul muzicii culte cât și în acel al folklorul, ne îndreptățește să putem vorbi azi în chip hotărât despre existența unei muzici cu caracter românesc având chiar prin operele tinerei școli românești un început de cristalizare în marele ansamblu de valori al muzicii universale.

Numeroși compozitori români, după ce și-au înfăptuit o educației muzicală complectă în școlile occidentului, și-au îndreptat interesul în chip conștient asupra muzicii poporului nostru, împinși la aceasta înainte de toate, de însuși curentele muzicii moderne, care tind către creația de școli naționale. Căutând deci să se emancipeze de sub influințele școlilor steine, ei au început să utilizeze elemente din muzica noastră populară, urmărind înfăptuirea unei școli cu caracter specific românesc.

Munca aceasta le-a fost ușurată de culegerile de melodii din popor, făcute de compozitorii români *Tiberiu Brediceanu* și *Sabin Drăgoi*, de compozitorul maghiar *Bela Bartok*, iar în ultimi ani de acelea sistematic organizate de către „*Archiva fonogramică*” instituție creată de muzicograful român *G. Breazul*, sub seama Ministerului de Arte, și prin care, folklorul nostru muzical, și-a căpătat importanța și posibilitățile de realizare a unor culegeri continue a cântecului poporului, mereu în transformare.

Cu douăzeci de ani în urmă, muzica curat populară era necunoscută, ori mai în grabă cunoscută greșit. Pe atunci se confunda chiar prin determinare muzica populară cu acea populară.

Muzica populară, aceia care în țara noastră, ca pretutindeni, se popularizează prin executanții profesioniști adică tarafurile de lăutari, primașii, orchestrele și cântăreții, nu reprezintă totdeauna muzica adevărată a poporului, aceia pe care țaranul născut darul muzicei, o creiază în intimitatea discretă, necunoscută orășeanului, a vieții sale rustice.

Dacă lăutarii au avut rol considerabil în răspândirea muzicei, ei fiind în țara noastră aproape singurii susținători ai muzicei românești până la jumătatea secolului trecut, când își are început marea evoluție a culturii noastre, acești lăutari au pervertit în parte puritatea melodiilor poporului, prin eliminări, transformări și adaptări de elemente străine, întreținând astfel cultul pentru o muzică populară numită pe nedrept muzică românească,

Muzica românească era însă atât de necunoscută sub forma și cu caracteristicile ei specifice, încât și marele nostru muzician *George Enescu*, când vorbește despre dânsa, își dă următoarele păreri într'un interview acordat cam prin anul 1910 unei reviste de artă. Iată ce zice el :

„Muzica românească e complexă, foarte întunecată, încă în fașe. E o compoziție din muzica arabă, slavă și ungară, posedând însă și o atmosferă proprie, ce n'o gă ești în muzica a tor popoare — e adevărat — o atmosferă căreia nu i pot da o caracterizare expresivă. Aceste influințe străine sunt prea vădite, ca să mai fie negate.

In Muntenia, muzica e mai mult turcească, în Moldova mai mult ungrească. Să nu se supere nimăni de adevăr. Din toate aceste dialecte muzicale isvorăște însă o individualitate proprie, o repet. Francezii au găsit o în compozițiile mele românești, chiar și în lucrările simfonice cărora n'am căutat să le dau o culoare românească, Dansuri, cântece, doine, însă multe din jocuri sunt rusești și grecești. Cetace trebuie să se elimine din muzica noastră, sunt „Romanțele“, cari s'au cântat și se mai cântă încă prin saloane, pela concerte chiar : d'alde „Steluța“ de Florescu, „Ce te legeni cod ule“ de Scheletli, „Alinta“ de Cavadia, numai românești nu sunt; sunt melodii carat italienești, cari nu și au rostul în muzica noastră.

Forma muzicală ce se potrivește muzicei românești — e ceal rapsodică. Liszt ne poate servi ca pildă. Și forma aceasta a fost

concepută și exprimată de că're țiganii noștri, de lăutari, în mod instinctiv, mult mai bine decât unii din compozitorii români, reduși la știința armoniei pe deoparte, iar pe de alta, fără să aibă creierul muzical țigănesc.

Lor, țiganilor, să le mulțumim că ne au păstrat muzica, această comoară ce abia acum o prețuim; numai dânșii ne-au desgrăpat-o, au trecut-o și dat-o în păstrare din tată în fiu, cu acea grijă sfântă ce o au pentru ce le e mai scump pe lume: cântecul!”

Aceste aprecieri făcute de cel mai mare muzician român, pe atunci încă în căutarea drumului său, constituiesc de sigur una din paginile tragice ale culturii noastre, adaptată mereu în chip fatal acelei străine. Muzica noastră populară era încă necunoscută, sub caracteristicile ei cele adevărate. Școlile noastre de muzică, adică cele două conservatoare acele, din Iași fondat de Gheorghe Asaki în 1837 și acele din București de Ion Heliade 1833, deși conduse de buni muzicieni ca Flechtenmacher, Spiro, Caudella, oameni plini de bunăvoință dar identificați numai prin adopțiune cu conștiința națională a neamului nostru, nu aveau nici preocuparea, nici posibilitatea, de a desebi elementele pur etnice din muzica noastră, Atât Flechtenmacher cât și Caudella, au scris compoziții cu caracter național. Dar acestea nu pot fi considerate pentru evoluția muzicii noastre decât drept niște prelucrări pe motive românești în stiluri și forme imitative. De alminteri cultura muzicală a acelor timpuri nu e îndreptată spre folklor. Scopul conservatoarelor era, după cum spune regulamentul din 1864 a Conservatorului din București; „formarea de artiști în muzica bisericească, instrumentală și vocală și în arta dramatică, cât și de a lucra cu toate mijloacele la întinderea și îmbunătățirea gustului muzical în țară“.

Se avea deci în vedere crearea de muzicieni care să răspundă nevoilor bisericilor, lipsite de cântăreți, a instrumentalistilor pentru orchestre, și teatre toate debia în formație.

Cincizeci de ani mai târziu, George Enescu, cu intuiția omului de geniu, se lovește de lipsurile muzicii noastre condamnă romănțele de origină străină, ce se cântă prin saloane, dar în primele sale compoziții simfonice cu carac-

ter românesc, *Poema română* și cele două *Rapsodii*, *Întrebuințează melodii lăutărești, ca; Hora dela moară, Sârba pompiilor, Pe o stâncă neagră*, pentru a nu cita decât pe acestea care însă nu reprezintă cântecul poporal, acel din care va trebui odată, să isvorască, după ce va fi fost frământat în sufletul vreunui nou geniu, muzica românească.

Un geniu ca George Enescu, se naște într'o țară ca a noastră unde nu găsește pregătit mediul ca să-și poată forma sufletul într'o puternică conștiință națională, a artei sale. Se uită în jurul său, nu vede aproape nimic, ia ce găsește la îndemână, făurește prin puterea geniului său, opere de artă, care reflectă pentru generațiile viitoare adică noi cei de astăzi, starea încă artificială a culturii noastre. Își îndreaptă privirile spre occident, unde are la îndemână tot ce-i lipsește, școală, mediu, interes, glorie. Se adaptează acelei culturi, în care curând se distinge, făurind opere în geniul și spiritul ei. Dar aceste opere sunt străine de țara sa, greu de înțeles, sau înțeles numai de un cerc cu totul restrâns de inițiați în aceeași cultură. Insist asupra acestui fapt, pentru ca generația noastră și acele ce vor urma, să-și poată da bine seama de marele rol al școlilor de artă, în promovarea culturii naționale, și de necesitatea ca aceste școli, să existe în număr cât mai mare și să fie întreținute cu orice sacrificii, pentru ca omul de geniu, chiar de ar apare numai din secol în secol, să poată să găsească la îndemână, toate elementele de cultură și un mediu de artă bine pregătit, ca să se poată desvolta în modul cel mai folositor neamului său.

Maximilian Costin.

Răvaș.

Mamă,
cu vremea pe umeri
urc dealu 'ncercării
ca fulgerul
pe calea stropi ă cu sânge
în ajutorul muncii.
Sînt tînăr
și toamna mă surprinde la început de drum.

Mamă,
să știi c'am învățat multe
dela plecarea mea de acasă:
cunosc tainele cărților,
știu marginile foamei,
dragostea celor mari
și 'nțeleg glasul mulțimii
ce-așteaptă ivirea altui drum în timp.

Mamă,
în trecere,
prin cuvinte de flăcări
voiu scrie pe urma plugurilor
și pe creștetul uzinelor:
frăție 'ntre toți
și armonie prin drep'ate.

Mama,
oțelul curajului meu e tare:
va sfărîma zidul prejudecăților
omenești,

chemând apoi depărtările,
isvoarele,
și râurile
la botezul unei vieți noi.

Mamă,
iată pe culmile începutului
lumina prinde a topi întunericul,
vântul răsvrătirii fluieră prin codri.
Tăceți!... Tăceți!... Păpușile veghează

Mamă,
eu plec,
tu și Nora
urați-mi: drum bun...

Ion Th. Ilea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Primăvara cu dor.

Atâta primăvară a năvălit în câmp
Că de-mi ajund piciorul în mușchiul umezit,
Imi pare că-s un piersic, ce 'ntâi a în fiorit.
Și seva-mi curge 'n vine cu svâcnet în răstâmp.
Și câmpurile toate de multă sevă-s pline
Și 'n lunca mea salcâmii s'aud în zori cum cresc,
Și ochii tăi în suflet îi simt cum înfloresc . . .
O, primăvara asta cât m'a legat de tine!

Mihail Pinteă.

Ilie Ciungu.

Zumzetul albinelor din stup pe timpul de soare-apune, aduce cu scâncetul oamenilor sâmbătă seara.

Ilie Ciungu îi dăduse ordin neveste-sii să-i calce spinarea cu *sucitorul*. Il durea spatele.

— Dă mai înjos și mai cu binișorul, îi spuse Măriucăi.

— Doar așa vreau.

Oasele pârlău. Veniau la matcă cum vin peștii după apă mare. Undeva, parcă într'o cazarma, se auzi un tâșnet de trompetă. Suna peste sat; tot omul să audă: Luni dimineață va veni în sat d. notar și d. secretar după biruri. Vai de mamă ălor care nu le-au plătit! Nu va rămâne țol sau pernă pe patul lor!

Ilie se sburli ca o slugă prea împovărată.

— Tu femeie, noi cum stăm cu *darea*? Părul obrazului făcu grevă; se sculă în mii de sulii. — Dacă-i așa, apoi e rău de noi. Dar, o să te las pe tine să te descurci. Eu și așa plec luni dimineața la fabrică. Vei vedea tu ce-i face. Arată-le copiii, doar s'or mai domoli dominii nu vor lua și învelișul lor de noapte. Ilie ducea o sarcină grea pe spate: cu șapte guri, toate hrănite, îmbrăcate cu brațele lui. Sâmbătă noaptea trecu ca o noapte senină. Trupeștile poftă ale Măriucăi neputind fi satisfăcute; era noaptea premergătoare zilei sfinte. Deci, Ilie scăpă ușor obligațiilor conjugale; consumarea unei energii statice printr'un gest libidin în vederea provocării maximului de plăcere senzuală.

* * *

Duminecă. Plouă spornic. De pe cununa pădurilor se ridică matahale de ceață cu pântec de balaur. Câțiva din copiii lui Ilie ipesc grăsimea limbii de geam, apoi încearcă cu degetele diferite melodii școlărești. El se trezește. Aproape de patul lui, auzi un susuri ca din strașini. Copilul cel mai mărunțel își facea treaba cea mică în plină libertate pe poala cămășii.

— Lua — v'ar dracul răilor ce-mi sunteți! Dece nu-i ridicați cămașa când vedeți că vrea să facă ceva?

Mititelul, de spaimă căzu cu șezutul în balta făcută mai 'nainte. Pe cămașa-i scorțoasă de cânepă, se lipi o plăcintă de lut cât un fund de blid.

Măriuca în acest timp se ruga fierbinte în tinda bisericii, să-i dea Dumnezeu un junghiu între coaste domnului notar și pântecare domnului secretar, ca să nu poată veni mâine prin sat la „jefuit“. Ilie rămăsese acasă din mai multe pricini. Una, că popa e cam bătrân și nu-și face rânduiala în biserică, a doua, i-s sparte opincile și i-ar merge apa la obiele, și a treia, că dacă ar lipsi amândoi, neastâmpărații și-ar face de cap. Dumnezeu vede; El judecă și știe când este reavoință și când neputință. Se credea justificat cu aceste argumente înaintea Lui. Liniștit, împăcat în sine, se întoarse pe cealaltă parte.

După ce-și trase o pălărie veche peste ochi, mormăi ursuz „măi copii, să nu mai aud o vorbă, că altfel, îndată sburați într'un picior afară. Ați înțeles? Nici nu adormi bine și un țipăt ca de iepure în ghiara morții îl făcu să sară din pat. Pe măsufa dela vatră, cel mai mărișor dintre toți cinci, cioplea cu cuțitul o mămăligă în scânduri egale. Cel mai mic avea pretenția să capete cât și ei, însă cei patru n'au fost de-o părere; cel mai mic, partea mai mică. De aici plânsul și țipătul disperat.

— Soarele și lumânarea voastră de copii! Ce am zis eu către voi?

Încep reclamațiile. Ilie e gata să-i atingă cu bățul.

— Of, lăcustelor! Nu v'a fost destul un kil și jumătate de carne? Sparților, găunoșilor, liglioanelor, etc. Invenctivele curg din ce în ce mai rar. Băiatul cel mai mărișor e cu felia de mămăligă spre terminate. Mănâncă nepăsător, cu un ochiu la tată-său, iar cu unul la rămășița galbenă de sub scorța mesei. Penultimul își plimbă dosul palmei prin dreptul nasului ștergând o stalactită vâscoasă și sură.

Ilie îi privește cu desgust.

— Unde-i mamă-ta mă umflatule? Îl întreabă pe cel mijlociu.

— La biselică!

— Păi de ce nu mai vine și ea, veni-i-ar numele, Doamne iartă-mă, că m' am îngrozit de voi!

Afară ploaia a pus punct în înălțimi. Câțiva nori se destramă ca un cearceaf putred. Coperta enormă a cerului alunecă spre

răsărit. Grăbit, apare o poiană de lumină, dar imediat este mâncată de nori. Apare alta, mai mare, tot mai mare, apoi soarele, luând poziția de „drepti“ în fața pământului. Ilie Ciungu alungă pe toți copiii afară, încercând să prindă din nou coada unui vis frumos, pufăind cu fruntea spre pernă.

Nicolae Albu.

Calvar.

Memoriei tatălui meu.

*M'ai răsădit în brazda vieții ca să ai
Un scut de ocrotire în pragul bătrâneții.
Cu sufletul rănit de biciuirea vieți
Urcând trudit al zilelor calvar,
Cu ochii nălăcrimați spre zări de 'nșeninare,
Nici nu visai, că un blestem barbar
Îți pregătea așezământ funerar
Părinte drag.
Mi-a veșejit în suflet scânteia bucuriei.
Ca un copac cu plețe desfrunzite
Inmormântează speranțe spulberate.
Petalele vieții-mi de chinuri ofilte
Se deslipesc din mine amorți'e
De gerul vremuirii 'nviforate.*

*De-ai mai trăi, pe drumul vieții mele
N'ar fi azi poate, atâta întuneric,
N'aș rătăci pe atâtea căi rebele;
Pe drumul gândurilor azi mi-ar înflori
Beteală însoțită în fire de lumină.
Senină*

*Mi ar fi viața ghirlandă țesută 'n bucurii
Desprinsă din grădina 'n soritei veșnicii.*

Alexandru Șara.

Cronica Pedagogică.

„Orientări pedagogice“ de M. Apostol.

Este îndeajuns de sugestiv titlul lucrării d-lui Apostol pentruca să ne facem o idee de cuprinsul ei.

Oricine își dă seama de haosul curențelor și metodelor cari își revendică astăzi întâietatea în practica învățământului. Și e inevitabil să fie așa. Viața actuală cu aspectele ei multiple și variate, impune școlii să se adapteze acestor cerințe, dacă nu vrea să devină povară și piedică în viața societății, anacronismul ei. Tot mai multe și mai complexe sunt cerințele vieții și în aceeași măsură și soluțiile ce se impun școlii pentru a o face cât mai potrivită rostului ei de funcțiune socială. Și în fața acestora avem atitudini de conservatorism, ori de adeziune totală. Și într'un caz și într'altul, lipsa spiritului critic e tot atât de condamabilă.

Sub aceste aspecte ar trebui să privim lucrarea d-lui Apostol, pentruca să-i înțelegem rostul și necesitatea ei. In-suși d-sa și-o prezintă ca: „o *modestă orientare în mulțimea de metode și tipuri noi de învățământ.*“

Pentru aceasta autorul își împarte lucrarea în trei părți: 1) *metode noi de învățământ și educație*; 2) *tipuri noi de educație* și 3) *educația intelectuală în școala activă.*

În partea I autorul face descrierea pe scurt a tuturor metodelor noi: subordonatele metodei active, metode noi în domeniul scris cititului, cele aplicabile cu succes în domeniul altor obiecte de învățământ și metoda conducerii de sine a clasei. Continuă apoi în partea II prin concretizarea acestor metode în diferite tipuri noi, în America, Austria și Rusia Sovietică.

În partea III precizează înțelesul termenului „*activitate*“. Analizează condițiunile unei bune intuiții, precum și diferitele forme de învățământ, terminând cu descriere critică a

treptelor psihologice, a oboselii intelectuale și consecințele practice ale acesteia asupra învățământului.

Cu documentate observații critice după fiecare capitol, lucrarea d-lui Apostol este un bun îndreptar în mâna tuturor acelorora cari vor să-și dea seama că școala trebuie încadrată în ritmul și necesitățile vieții, ca una ce trebuie să pregătească adevărate personalități pentru viața socială.

O recomandă colegilor cu totă căldura.

Gh. Anifei.

Școala de Aplicație.

Primăvară 'n gând.

*Zarzări albi de gânduri înfloresc în mine
Ca în „Medelenii“ lui Teodoreanu
Visul clocotește, amforele-s pline
Și în suflet mi s'a potolit aleanu.*

*Pe cenușa serii licăresc cărbunii
Stelelor, ce 'n mine cad și se aprind
Și aud în suflet cum doinesc străbunii
Și mi-e visul tânăr și de vis mă prind,*

*Să mă 'nalțe 'n ceruri printre constelații,
Zarzării de gânduri — albi — să înflorească
Pe poteci de floare să mă plimb prin spații,
Primăvara 'n mine să se irosească.*

Constantin Ștefăniu

Cărți.

Intoarcerea din rai, roman de **Mircea Eliade**.

(Ed. Cartea românească)

S'a scris afita despre tînăra generație, încât multe raf-turi de bibliotecă ar trebui angajate pentru a suporta toată literatura ce s'a scris în jurul acestei debateri. A fost prea-mărită cu sinceritate, a fost denigrate cu cele mai brutale calificative, a fost speculată — de cei cu pantalonii scurți — ca mijloc de parvenire. Lăsând însă la o parte pe aceștia, chiar cei cari lansaseră *manifestul crinului alb* — precum și cei cari au aderat la el, expres sau tacit — și-au trădat încetul cu încetul chemarea pe care și-o afișaseră. Generația își slăbea forțele, se desagrega într'un crescendo constant și obuzele se înmulțeau pornite dela chiar aceia cari i se încălziseră la sân. Rândurile decepționaților în mod legitim se înmulțeau și dl. Mircea Eliade fiind cel mai valoros din cei cari strigaseră prezența noiei generații, nu ne mirăm de loc, că s'a clasat printre primii desamăgiți.

În aceste condițiuni, *Intoarcerea din rai* nu mai este romanul generației așa cum ea există ci așa cum fantazia avântată a Dlui Eliade și-o imaginase. De altfel are prea mică importanță pentru noi — în această recenzie — fizionomia actualei generații, sau chiar problema existenței ei (pe care personal totuș o recunoaștem). Ne interesează însă mai mult generația așa cum autorul *Intoarceri din rai* a creat-o. Căci a creat una! Toate personagiile au într'adevăr o constituție sufletească cu totul inedită pentru literatura românească. Nu mai sunt figurine învechite, cărora le atribuim cu suficiență, numele de „tipuri sociale“ Eroii sunt înfățișați în faza vieții lor *spirituale*, de frământare a problemelor, de căutare a unui sens existenței, de aplicare a necesității morții. Ei *gîndesc*, trăiesc prin idei și concepții, ceea ce exlude fanatismul. Nici Emilian comunistul, nici reacționarul

Eliazar nu sunt fanatici, ci conștiințe cristalizate cari se consacră ideilor lor.

Dar, trebuie să adăugăm, că toată această, am putea zice, intelectualizare a personajilor nu abstractizează de loc opera. *Intoarcerea din rai* nu e — cu toate cele de mai sus — un volum de eseuri sau cugetări ci un roman autentic. Acele alunecări în metafizică, nici odată nu rămân simple probleme puse în discuție, ci *evoluiază* în cauze generatoare de profunde drame interioare. Iată ce e nou în romanul dlui Mircea Eliade: drame combinate nu din incidente și accidente de ordine socială, nici măcar sentimentală ci din relativitatea intelectului, din limitarea posibilității de cunoaștere, Mă gândesc mai ales la acea imprecizie în care plutește Paul Anicet, căutând refugiu pe rând în Una, Ghighi, Lucy, Felicia, conchizând totuși în cele din urmă că fericirea absolută nu poate fi găsită decât în moarte. Aici omul este redus la unison, își păstrează numai ceea ce are el în esența lui. Aici, se realizează complect, călcând în picioare toată relativitatea vieții. Paul Anicet cugetă astfel și procedează în consecință: se sinucide. Fără sentimentalism, fără văicăreli, fără lacrimi, fără drame.

E necesar ca să mai repetăm odată: *Intoarcerea din rai* nu este o carte ce se bazează pe abstractități. E adevărat că există acolo o viață desăvârșit spirituală, dar aceasta se circumscrie asupra unei vieți de concretă realitate. Și astfel setea sexuală a eroilor devine dinamul întregii acțiuni. *Maitreyi* e reeditată aici, în persoana Unei, în toată aviditatea ei carnală. Iar acest erotism, duce la cele mai frumoase scene din volum. Violarea servitoarei de către Emilian, a Unei de către Paul Anicet, a d-nei Dobridor de către Ilieș, vlăjgan desrădăcinat dela țară, sunt tot ce poate fi viu în cartea dlui Eliade.

În legătură cu aceasta, mai avem o remarcă. Explozând din plin scenele cele mai frivole, dl. Mircea Eliade niciodată nu alunecă în brutal, în trivial, ci menține în totdeauna eleganța scrisului și a atitudinii.

Firește, nu pot fi epuizate observațiile asupra acestei cărți în două pagini de revistă. Dar nu ne oprim o mărturisire: *Intoarcerea din rai* ne-a convins definitiv că dl. Mircea Eliade are și inteligență și talent și cultură: adecă tot ceea ce i-e necesar unui scriitor pentru a fi mare romancier.

Nicolae S. Ursu,

Petre Tarția ; „Penumbre“ — romane în fragmente —

Cartea de care ne ocupăm — „Penumbre“ — cuprinde unsprezece nuvele pline de *omenesc*, brodate pe un motiv de viață socială; frământări, dorinți, patimi, atitudini meschine, etc. Se degajă din toată cartea un abur de transpirație ca într'un sfârșit de muncă.

Și aceasta este un bine pentru d. Tarția, căci ajută acțiunea a-și păstra unitatea în timpul manifestărilor atât de diverse ale personajilor recutate prea pestriț. Bărbați și femei atinse de o infirmitate psihică, ne fac impresia unor individualități frânte pe frontul vieții. Experiența, repetarea, ba chiar însuși suportul *trăirii* nu-i mulțumește. Antagonismul acesta dintre personajii și tiparele impuse de societate, prin desnodământ ni-s'au părut neverosimile. („*A doua spovedanie*“ și *In spital.*)

Unele din bucăți cari prin realismul lor, stilul ales și dialogul vioiu, ne prezintă pe d. Tarția ca pe un bun condeiu, capabil de a concretiza frumuseți valabile prin intuiții adânci reprezentând grafic procese de interior sufletesc. Apoi, am descoperit expresii atât de frumoase, cum rar se mai întâlnesc; „Pe versantele colinelor se dădeau de-a berbeleacul clăi de negură“ (pag. 28) Sau; „printre gene măcină o lacrimă“ (pag. 20).

Sfârșești această carte după cincizeci de minute cu impresia care o ai despre o carte bună în care ai găsit o sdreanță, un sentiment din sufletul tău, sau te-ai regăsit pe tine în vr'unul din exemplarele pe care le-a prins în „Penumbre“ dl Petre Tarția. Fiindcă este o carte care ne-a plăcut și imposibil să nu-i placă oricui îi va cădea în mână, ne permitem ca în caz că va ajunge la ediția a II-a (și noi o credem aceasta) să atragem atenția d-lui Tarția a evita greșeli ca acestea; *părăndate* - perindate, *revarse* - reverse, *mahalacuei* - mahalalei, *horăitul* - e vorba de *horcăitul* bolnavului, *măsa* - mă-sa, *galantere* - galantare, *dăi* - dă-i, *aș* - a-și și alte câteva. Eliminarea ardelenismelor; *însorgoșată*, și retușarea unei fraze — o pată murdară pe un fond alb —; — Măi țafandache, o să te fac să simți caldul *mătii* pentru a două oră și să miroși vioreau dela rădăcină“ (pag. 74).

Trecând motivat peste aceste mici greșeli, avem o certitudine complectă în posibilitățile de vigouros prozator pe care i le rezervă viitorul dlui Petre Tarția.

Nicolae Albu.

Bulgări și stele poezii de **N. Crevedia** (Ed. Cartea Românească).

Că nu se citește azi poezie? Noi — să ne iertați paradoxul — avem o părere exact contrarie; *că nu se scrie*. Modernismul cu versul său liber, cu importanța pe care i-o acordă imaginii, cu hermetismul caracteristic lui, a făcut posibil cel mai deșănțat abuz în materie poetică. Cu cât poetul înșiră mai multe absurdități, cu atât opera e mai reușită. Îi cerusem odată unui poet de cea mai agitată extremă, ca să-mi explice o poezie pe care i-o citisem și m'a pus la punct cu o singură frază: Poezia nu se înțelege, ea se simte! Principial nu suntem împotriva poeziei moderniste, dar detestăm acest refugiu sub o normă estetică necontrolabilă și incomparabilă. Aceasta fiind situația, evident că poezia nu se citește, fiindcă din capul locului, poezia adevărată nu se scrie sau se scrie rar.

Ei bine, în acest cadru rar intră și recenta carte a d-lui Crevedia. Există acolo o vigoare țărănească, un temperament aprins, explosiv și sincer, care ne pune în fața unui poet nou. Inspirația d-lui Crevedia rămâne nealterată de pedanterii searbede sau de acrobații imagistice. Poezia d-sale păstrează din această cauză toată primitivitatea neliteraturizată ce caracterizează pe autor. Este elementul cel mai caracteristic și mai personal al dlui Crevedia.

Iată o strofă din portretul *Taica*:

„Portul—p'ăl din moși strămoși
Brâu de lină, cămașă de tort
Nădragi, largi în craci —
Când ia ipingeaua pe el și'și pune căciula'n cap:
Matei Basarab întreg.“

De altfel poezia rurală cuprinde o bună parte din volum și constituie adevărată realizare a poetului. Prin materialul menținut natural, fără artificii și cioplituri, prin le-

xicul îmbogățit cu o mulțime de noi cuvinte, prin viziunea reală și globală a sufletului și moravului țărănesc, dl. Crevedia ni se impune cu o poezie *specifică* adecă proprie d-sale

Autorul volumului „Bulgări și stele“ spunea odată despre dl. Voiculescu că i se poate recunoaște un stil al lui, așa cum îi recunoaștem d-lui Arghezi de exemplu. E rândul nostru să spunem acelaș lucru despre dl. Crevedia.

Nicolae S. Ursu.

Constantin Miu-Lerca: Biblice, versuri — Timișoara.

Inepuizabil în inspirație, mediul rustic a plămădit sensibilități poetice remarcabile și în Banat. Poezia tradițională pentru a urma cursul normal al dezvoltării, evolutiv C. Miu-Lerca încrustează fanatismul mistic, în combinație măestră a poeziei contemporane, adorative față de divinitate, invocând farmecul, rigiditatea și brutalitatea naturii, ca o notă inerentă forței demiurgice. *Biblicele* d-lui Miu-Lerca, alcătuiesc epepeia laconică a tragediei creștine.

Accente de adânc și impresionant lirism. Cluj

Nimicnicia lumii și lașitatea.

În poezia *Christos*, isbucnește dorința neînfrântă după hrana sufletului. Necesitatea imperioasă de a cerși sprijin unei ființe superioare :

*Cucernicii, fucându-L,
cu inimele cu gândul,
I-au cioplit chipul pe cruci,
strajă la răsucruți
punându-L,
fiecărui sat.*

*Și mări de lacrimi au vărsat
ploile, plângându-L.*

Sensibilitatea poetului (de natură argheziană, câteodată) alternează uneori cu peisagii rigide, macabre :

*Printre stâlpii de odihnă m'am poticnit —
și sufletul mi-am pironit
în dunga porții,
pe unde trec,
lacrimile, ce-și petrec
în svârcoliri de clopote, morții.*

Adăos la volum se încadrează poeziile în inspirație patriarhală. Tendința de socialism rural.

Fatalismul, caracteristic sufletului românesc, constituie nota predominantă în poezia d-lui Miu-Lerca. Fermitate și consecvență în vreme.

*Eu m'am născut stăpân,
pe-o brazdă, —
mai gazdă decât orice gazdă —
și-acolo rămân!*

(*Plugarul.*)

Accente de maturitate poetică inspiră unele poezii:
pătrundere și muzică naturală de versificație:

*Inflorit-au macii râu,
prin otavă și prin grâu —
și-au pornit și plugurile
de asudă jugurile,
bulgăr de'ntuneric să desgroape'n soare
prin ogoare.*

(*Retnviere*)

*Pornit-au blânde, University Library Cluj
cirezile,
să-și rumege flămânde
livezile.
Undeva un car,
își scârâie lenos mersul, pe hotar.
Spre răsărit,
floarea soarelui, își pleacă rodul obosit.*

Dl. Miu-Lerca posedă naturaleta versificației și talentul sobru al poetului tradiționalist.

Posedă nervul unei poezii menite să traseze pe răbojul Parnasului un nume afirmat de orgoliu, mândria și demnitatea de bănățean. În opoziție cu poeții bucovineni, consacrați prin actualul „Breviar“ . . . dovedit inutil, Dl. Miu-Lerca ar face cinste unei antologii de scriitorii ardeleni, care credem, nu va întârzia să apară.

Gh. Freamăt.

Moțodel, roman de **Fl. Cristescu** (Cartea Românească.)

Florian Cristescu, autorul unei „Istории a neamului românesc“ scrisă naiv și plină de legende pentru copii și popor, e identic, dacă nu ne înșelăm, cu semnatarul recentului *Moțodel* Diluat, ca și în „Istoria“ de care amintim, cu o vădită construcție de povestire cu o acțiune simplificată la extrem, Fl. Cristescu nu putea să scrie un roman supra mediocru. Dar pentru a da cadre mai precise cărții acesteia, vom spune dintr'un început că *Moțodel* nu este un roman. Nu există în el nici amploarea epică ce-i trebuie unui roman, nici bogăția de probleme, nici bogăția de tipuri, cu complicate țesuturi sufletești, toate elemente indispensabile unui roman de cea mai primitivă realizare. Avem de-aface mai degrabă, cu o povestire prelungită — din cauza nenumăratelor detalii — pe aproape 240 de pagini. O povestire scrisă pentru tineret: adecă o parabolă din care nu ne putem alege decât cu învățăminte morale. E un lucru ce predomină la Dl. Fl. Cristescu, de oricâte ori realitatea crudă este pusă în fața principiilor de morală, acestea din urmă înving și transformă realitatea preexistentă. *Moțodel* un orfan de războiu ce n'are decât pe mama lui răătăcită și pe un filantrop; pensionarul Vasile Pomneață, nu putea ca să nu învingă în viață. E destulă pentru Dl. Cristescu circumstanță că are de a face cu un orfan de războiu: pentru aceasta el primește ajutorul lui Moș Vasile, a doctorului atunci când e bolnav, în fine e îngrijit de cunoscuți. În plus *Moțodel* e un băiat cuminte — s'ar putea altfel? — și ajunge în scurtă vreme proprietar de dughiană. La rândul său și el ajută pe copiii de școală — reamintindu-și de propria-i copilărie — pentru care Moș Vasile îi testează toată averea sa, și în acest fel preceptele morale sunt satisfăcute până în ultima pagină.

De altfel din această problemă—a triumfului moralei — și din singurul personagiu — *Moțodel* — nu evadăm nici un paragraf. Autorul nu vrea cu nici un preț să se „abată dela subiect“.

Dl. Florian Cristescu trebuie să fie un profesor! și asta explică tot.

Comentarii.

Mallarmé și hermetismul

Ne-am bucurat de atenția ce s'a dat într'o notiță critică, în ziarul „Credința“ din 14 Martie din a. c. numărului trecut al revistei noastre, insistându-se asupra traducerii unei poezii din *Stephane Mallarmé*, poetul francez considerat drept creatorul simbolismului.

Poezia, (*Apparition*) tradusă, este desigur, cea mai puțin, ori de loc hermetică, dacă am accepta calificația de „hermetism“ dată în acea notiță, esteticeii lui Mallarmé. Dar, despre Mallarmé, s'a scris tot ce e posibil într'o literatură ca cea franceză și fără îndoială că undeva, în această literatură, s'ar întâlni și o discuție asupra acestui hermetism, aruncat în treacăt, într'o notiță de cotidian românesc.

Hermes Trismegistul, personalitate încă nedefinită în mistică, și doctrinei căruia se datoresc Misterele lui Orfeu, învățăturile lui Pitagora și dialogurile lui Platon, trăește peste veacuri în zilele noastre. „Hermetic“ în limbile europene, înseamnă „închis până la imposibil oricărei înțelegeri“.

Calificația de *hermetică*, nu mi se pare cea mai potrivită poeziei lui Mallarmé. *Remy de Gourmont*, spune undeva că „ar fi absurd să presupunem că Mallarmé este neînțeleș“; iar în alta parte, că „distrugându-și cu voință spontaneitatea ființei impresionabile, în Mallarmé, darurile artistului înlocuiește cu încetul pe acelea ale poetului; Mallarmé a iubit cuvintele pentru sensul lor posibil, mai mult decât pentru sensul lor adevărat și le-a combinat în mozaicuri de o sensibilitate rafinată“.

Iată încă o sugestivă critică asupra acestui poet, datorită unui subtil estetician francez, *Téodore de Wyzewa*:

„La fiecare din versurile sale, el a făcut efortul să-i lege mai multe senzuri suprapuse. În intenția sa, fiecare vers trebuia să fie o imagine plastică, expresia unui gând, enunțarea unui sentiment și un simbol filozofic; versurile mai trebuiau să fie încă, o melodie, și de asemenea un fragment din melodia totală a poemului, supus în același timp regulilor prosodiei celei mai stricte, astfel ca să formeze un ansamblu perfect și ca o transfigurare artistică a unei complete stări sufletești“.

Mallarmé a făcut școală, iar adepții, lipsiți în cea mai mare parte de geniul și complexitatea de însușiri ale maestrului, printre cari cea dintâi este cunoașterea adâncă a limbei sale, au imitat din arta sa, lipsa de precizie, pe care au banalizat-o în forme și imagini, când stranii, când obscure, lipsite de ritm și de celelalte calități esențiale ale poeziei.

E lesne de înțeles ce a devenit poezia simbolistă trecută în alte literaturi. Necunoașterea limbei franceze, grea pentru însăși literații francezi, a mărit încă confuzia, în tinerii poeți ai altor țări, cei mai mulți în neputință de a-și apropia deci simbolismul, ori adoptând formele și aparențele acelea greșit concepute.

Modesta încercare a traducerei noastre a putut părea că este prea clară, din cauză că originalul, a părut pe nedrept, prea hermetic.

Totuși, în această poezie, nici senzul, nici jocurile de imagini, nici profunzimea de gândire, nu pot fi înglobate sub calificația de *hermetism*.

Max. Costin.

„D-ta ești poet; ce știi D-ta!“

*„Le Poète est semblable au prince des nuées
Qui hante la tempête et se rit de l'archer ;
Exilé sur le sol au milieu des huées
Ses ailes de géant l'empêchent de marcher“
(Ch. Baudelaire.)*

Rătăcim și ne irosim fără folos, fiindcă ne lipsește un ideal.

Pentru o idee nu se mai pasionează nimeni; Cine slujește unui crez național e declarat element subversiv; pentru credința moșilor și strămoșilor, uitată și roasă de moliile tuturor ereziilor, cine încearcă să lupte se lovește de uși încuiate și cuvântul său cade în vid. . .

Trăim în veacul aeroplanului și al satisfacțiilor rapide. Nu se mai adâncește nimic; nici un gând, nici un sentiment. Ne reducem sufletește până la dispariție. . .

Cine mai ia, de pildă o carte în mână cu emoția cu care ar atinge un lucru de preț? Azi să citește numai pentru epidermă, pe care dacă lectura nu o gădilă, cartea e lipsită de orice interes.

Dacă op-ul nu se cheamă de ex. „Fecioria la mezat“, Sau „Sexul de vis-a-vis“ — îngălbenește în vitrine și nu-l atinge nimeni. Deaceea când autorul și-a intitulat volumul numai „Str. Aventurilor“, are grije să pună pe copertă o o femeie goală, cu ținută cât mai provocătoare.

Practica literaturii, în general, e privită ca o indeletnicire neserioasă. Dar dacă genul păcatului practicat este poezia, atunci cel atins de boală este de-a dreptul un nenorocit.

Când operele sale trec prin lume ca o primăvară pe sub ochii unui orb, ori ca un plâns de privighetoare pe lângă o ureche surdă — ar însemna că poetul își poate continua ne-

stingherit jocul său absurd. Ne existând sub această formă pentru nimeni, ar însemna că nimeni nu-i poate face vreun rău.

Dar nu este așa. El nu scapă curiozității de mahala a oamenilor, cari îi înregistrează păcatul, fără nevoia de a-l controla și-l rețin ca să-l aibă la mână pe respectivul pățimaș.

N'am avut, despre oameni, niciodată o părere tocmai bună. Mai toți sunt convinși că ei sunt buricul pământului; știu tot, înțeleg tot, prevăd tot și au toate soluțiile. În orice discuție răsare tranșant: „Ei asta-i!“, „Habar n'ai!“, „Mie-mi spui!“, „Dacă m'ar lăsa pe mine . . .“ ș. a. m. d. Fiecare se crede un Messia și dacă nu poate să facă nimic es'e pentru că . . . așa și pe dincolo . . . „Ascultă-mă pe mine!“

Dacă însă despre îndrăsnețul preopinent, angajat într'o discuție oarecare, s'a șoptit cândva că se îndeletnicește cu poezia, atunci se termină și mai repede cu el; „Dta ești poet; ce ști! Dta!“

Ați înțeles! Dacă ești poet nu poți ști nimic și orice afirmație pornită dela tine este lovită de un viciu inițial.

Poetul e considerat o creatură hibridă, ceva în genul paranoicilor; un scrântit inofensiv pentru care nu s'au creat încă ospicii și care se plimba în voe prin lume, dintr'o îngăduință disprețuitoare a semnurilor săi normali.

Nu mai vorbim de terenul politic, socotit, prin excelență inaccesibil unui poet.

Se spune, e adevărat că politica înseamnă prevedere, ceea ce se numiau încă din timpurile vechi „vates“, adică profeți, sunt excluși cu indignare din acest domeniu al manifestărilor de prevedere.

Am avut eu însumi, de mai multe ori prilejul să verific incompatibilitatea oricărei cunoștințe temeinice, cu viciul poeziei, în judecata oamenilor.

Voiu însemna aci numai una din întimplările concludente.

Într'o zi se angajase o discuție tinerească. Unul dintre noi — o proaspătă cunoștință — mă impresionase dela început în mod neplăcut. Fără pic de logică, excesiv de pudrat și parfumat și strălucitor dela capul bastonului,

până la capul său personal, cu luciul cheliei prelungit spre ceafă, — amicul suferea de mania grandoarei. Tonul afirmațiilor sale nu admitea contradicere. Am încercat, cu toate acestea, să surp eșafodajul său de inexactități și în momentul când isbutisem să-l aduc la o contradicție cu el însuși, din care nu se putea ieși decât prin capitulare, mă pomenesc că-mi răspunde superior: „Eh, Dta ești poet! ce știi Dta!”

Am simțit o clipă revolta crescând în mine ca o furtună, zgâlțâindu-mi ferestrele inimii. M'am stăpânit însă fiind sigur că amicul n'a citit un rând din tot ce-am scris, am îndrăsnit să mă apăr cu lașitate:

— Dar, D-le, eu nu scriu poezii; ai citit D-ta vreun, vers scris de mine?

— Mie - mi spui?, — termină omniscentul amic conversația în care eu — descoperit — nu mai puteam avea cuvânt...

Sunt o persoană blajină, dar mărturisesc că în discuțiile cu astfel de oameni, mi-am descoperit instincte criminale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gherghinescu Vania.

Reviste.

Observatorul social-economic
An. III. Nr. 3-4 Cluj.

Această revistă ce apare într'un format occidental aducând colaborarea celor mai distinși economiști români, este fructul unei munci bine conduse, a unei jertfe și distinse priceperi.

Desprindem din acest număr câteva nume :

G. Moroian, Dr. D-tru Voina, G. Brânduși, Victor Jinga, Al. Doboși, ing. P. N. Panaitescu, Al. Bărbat, I. Ardelean și Aug. Tătaru.

Cronici bogata, și interesante.

Litere. An. II. Nr. 6.

Un grup de tineri cu reale virtuți literare, scot lunar revista „Litere“. Întâlnim câteva nume care, desigur vor face carieră literară. O spunem fără subtilități, revista „Litere“ prin colaborarea dlui M. Ilovici — cel mai obiectiv critic — și a dlui Pericle Martinescu va fi una dintre cele mai bune reviste literare.

*

„Vitrina Literară“

A reapărut mai îndârjită, intrasigentă, așa cum am cunoscut-o la primele numere din anul întâiu.

Are colaborări alese și multe. Credem că și cititori mulți . . .

Plai. An. I. Nr. 1.

Apare la Cernăuți într'un format simpatic, îngrijit. E scrisă bine. N'ar strica dacă s'ar da loc mai mult comentariilor critice.

Semnează rânduri frumoase dd. Mircea Streinul, Asp. Munte, Neculai Pavel, Iulian Vesper, Ropceanu, G. Drumur și Gh. Antonovici.

Li urăm „Plaiului“ viață lungă și deplină realizare conducătorilor săi.

*

Brașovul Literar apare sub îngrijirea incisivului epigramist maestrul Cincinat Pavelescu. Ne miră faptul că *Brașovul Literar* simte jena financiară, fiindcă e o revistă atât de *bine scrisă* — format aristocrat, — încât căzînd sub ochiul unui cititor de literatură, nu se poate să n'o cumpere.

În ultimul număr (15-16) scrie sincere și foarte interesante *amintiri literare*, — oglinda altor timpuri — d. Cincinat Pavelescu, un articol de combustione psihică — *Marea întoarcere* — dl. Ion Focșeneanu, semnează *versuri* frumoase; prietenii noștrii dd. Gherghinescu Vania, și Ion Th. Ilea precum și dd. C. S. Anderco, Smaranda Andricu și — un nume

nou — Arni Kenna. Un interior particular 'au versurile d-lui Aurel Chirescu — redactorul prețioasei reviste *Litere*. Proză semnează dd. I. Valerian și Aurel Marin.

Cronica foarte bogată și substanțială o semnează dd. Ion Focșeneanu, Valeria Branisce - Căli-man și I. Teodorescu.

*

Santier an II No. 5.

Apare la București condusă de scriitorul Ion Pas. E o tribună socialistă. Drumul ei e bine definit. Luptă pentru cei necăjiți și obidiți.

În acest număr colaborează: P. P. Stănescu, Lotar Rădăceanu,

Bogdan Varvara, Const. Stelian, Ion Pas.

Cronici diverse și bine susținute.

*

Petrodava an. I. No. 12 Pia-tra Neamț.

Revistă de cultură, director Ion Drăgan. Cu acest număr împli-nește un an de apariție. „Mulți înainte !.

Notăm colaborări prețioase: V. Scripcaru, Gh. Neculau, Mircea Eliade, George Demetru Pan, Mircea Streinul.

Bucovina și aici are cuvânt. Se mențin bine frații bucovineni. Până când?

Cronici îngrijite.

Insemnări.

Rânduri de aniversare.

Martie 1934. Zece ani se împlinesc de când un mănunchiu de elevi ai liceului „Al. Papiu Ilarian“ au pornit cu entuziasm cea dintâi revistă românească în acest oraș. Prin os modest de contribuție culturală, pornit din inimile curate ale unor tineri de 16-17 ani, revista a'nsemnat o dâră de lumină și de energie națională în orașul și azi atât de străin.

Dar după ani de muncă pe două fronturi, muncă închinată cărții și dragostei de lumină, tinerii de atunci s'au răzlețit, pier-zându-se'n vălmășagul vieții, al studiilor și al altor preocupări. Grupul profesorilor îndrumători de odinioară n'a mai avut cui tre-ce torța aprinsă într'un moment de entuziasm și purtată cu cinste mai bine de patru ani, iar pâlparea ei a'ncetat.

Insemnăm aceste rânduri în amintirea revistei „*Indemnul*“, cu regretul de-a fi fost dată uitării și cu gândul aruncării unei se-mițe din care să 'ncolească rod nou.

Tr. Marcu.

* * *

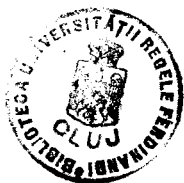
În ziua de 17 Martie crt. a avut loc la Braşov o şezătoare literară sub auspiciile revistei *Braşovul literar*.

O parte din reprezentanţii scrisului ardelean de azi s'au întâlnit strângându-şi mâinile. Notăm pe dd. C. Miu-Lerca, Ion Focşeneanu, Vladimir Nicoară, Paul Constant, Ion Th. Ilea, şi maestrul Cincinat Pavelescu.

Ardealul până mai eri era lipsit de-o mişcare literară. Iată că o generaţie nouă se ridică şi caută să redea acestei provincii nedreptăţite un suflu puternic în literatură.

Revistele serioase cari dovedesc stăruinţe le însemnăm: *Gând românesc*, *Societatea de mâine*, *Abecedar*, *Hotarul*, *Blajul*, *Frize*, *Provincia literară*, iar reparaţia revistei *Familia* sub conducerea scriitorului M. Gh. Samarineanu e un eveniment important.

Cu această ocazie anunţăm o şezătoare literară la Tg.-Mureş pe ziua de 22 Aprilie crt. la care vor participa pe lângă scriitorii notaţi mai sus dd: George A. Petre, M. Gh. Samarineanu, Cor-Corneliu Albu, Al. Ceuşianu, C. S. Anderco, Al. Dima, O. Şi-eagu, Gherghinescu Vania, Iustin Ilieşiu, M. Dragoş, M. Costin, N. Albu, V. Netea, iar din Bucureşti vor veni: Romulus Dianu, Zaharia Stancu, I. Valerian şi Dragoş Vrânceanu.

PROGRES SI CULTURĂ

Revista Asociației Invățătorilor din județul Mureș
și Buletinul Oficial al Revizoratului și Comit. școlar județan

Revista apare sub conducerea
Comitetului Asociației Invățătorilor Români
din județul Mureș.

Apare lunar, afară de Iulie și August

Redacția și administrația: Tg.-Mureș Str. Cogălniceanu No.3

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTUL ANUAL:

Pentru Invățători lei 60, pentru Comitetele Școlare și alții lei 100.

Schimbul de reviste se va trimite pe adresa Redacției.

Manuscrisele se vor adresa Redacției.

Cele nepublicate nu se vor înapoia.

Autorii, cari doresc să li se anunțe apariția publicațiunilor, sunt rugați a trimite câte un exemplar Redacției revistei noastre.
